

Hannaleena Ristolainen

SÄESTYSTEHTÄVÄ SEURAKUNNASSA SÄESTÄJIEN KOKEMUSTEN KAUTTA

SÄESTYSTEHTÄVÄ SEURAKUNNASSA SÄESTÄJIEN KOKEMUSTEN KAUTTA

Hannaleena Ristolainen
Opinnäytetyö
Kevät 2017
Musiiikin koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma, kirkkomusiikin suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Hannaleena Ristolainen

Opinnäytetyön nimi: Säestystehtävä seurakunnassa säestäjien kokemuksen kautta

Työn ohjaaja: Jouko Tötterström

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: kevät 2017

Sivumäärä: 41 + 2

Opinnäytetyössäni käsittelen säestystehtävää seurakunnassa säestäjien kokemusten kautta. Seurakunnan säestäminen on haasteellinen tehtävä, sillä seurakunta koostuu eri-ikäisistä laulajista. Laulajilla on oman tasoinen musiikillinen ymmärrys ja taito. Säestäjällä tulee olla musiikilliset, henkiset ja hengellisetkin valmiudet, jotta hän pystyy toimimaan seurakunnan säestäjänä. Säestäjänä onnistuminen ja hyvän olon saavuttaminen lisää motivaatiota säestämiseen.

Opinnäytetyössäni olen saanut selville, miten erilaisia säestäjät ovat. Opiskelijoiden, amatöörien ja ammattilaisten kysely on tuonut työhön säestäjän henkilökohtaisen näkökulman seurakunnan säestämisestä. Säestämisen ensimmäisinä asioina ovat henkilökohtainen musikaalisuus ja taidon jakaminen. Seurakunnan säestäjäksi kasvetaan tekemisen myötä. Säestystehtävä vaatii pitkäjänteisyyttä ja harjoittelua. Säestäjän tulee oppia kuuntelemaan seurakuntalaisia musiikin valinnoissa ja tekemisessä seurakunnan palvelijana.

Opinnäytetyön tavoite on saada säestäjä lähemmäksi seurakuntaa. On haasteellista saada seurakunta mukaan laulamaan. Säestäjän tulisi olla hyvin aktiivinen, innostava ja hyvä musisoija. Jatko-toimenpiteenä ehdottaisin seurakuntiin järjestettäväksi säestyshetkiä, jolloin säestäjä ja seurakunta pääsisivät toisiaan lähemmäksi ja musiikki saisi virrata ihmisten keskuudessa.

Asiasanat: säestäminen, seurakunnat, kanttorit

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Music, Option of Church Music

Author: Hannaleena Ristolainen
Title of thesis: Accompaniment Task in Parish through Experiences
Supervisor: Jouko Tötterström
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2017
Number of pages: 41 + 2

Accompanying in a parish is a challenging task because it consists of people of different ages with their own level of musical skills. In this thesis accompanying challenges in the parish were presented through the experiences of accompanists. The accompanist must have musical, mental and spiritual abilities in order to be able to work in the parish. Good experiences and succeeding in accompanying motivate the accompanist to play and the parish to sing.

With the help of this thesis it was found out how different accompanists are. The questionnaire made for students, amateurs and professionals have brought a personal view to what it is to accompany in a parish. Musical skills are an essential part of accompanying. In order to become a good accompanist one must have perseverance and practice with different groups. The accompanist must learn to listen to the parish while choosing music and while working in the parish.

The aim of the thesis was to bring the accompanist closer to the parish. It is challenging to make the parish sing along, so the accompanist should be very active, inspiring and a good musician. Parishes should organize public singalong activities in order to develop a bond between the accompanist and the parish and to let the music flow within people.

Keywords: Accompanying, the parish, cantor

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	SOITINTEN LUOMA SÄESTYSMUSIIKKI.....	8
	2.1 Seurakunnan veisuun historia	8
	2.2 Taidemusiikki.....	10
	2.3 Säestyssoitin	10
	2.4 Laulamisen kehitys.....	11
3	SEURAKUNNAN SÄESTÄMINEN.....	14
	3.1 Säestäjien kokemuksia.....	14
	3.2 Valmistautuminen tehtävään	17
	3.3 Näkökulmia säestystehtävästä	18
	3.4 Säestämisen arviointi	20
4	SÄESTÄMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	22
	4.1 Säestäjä	23
	4.2 Säestyssoitin ja nuotit.....	27
	4.3 Julistaminen ja uskonnollinen tilaisuus.....	27
	4.4 Tilaisuuden luonne	29
	4.5 Seurakunta.....	31
	4.6 Sosiaalinen ympäristö ja vuorovaikutus.....	32
5	AMMATTILAISTEN HAASTATTELU	34
6	POHDINTA	37
	LÄHTEET	39
	LIITE 1.....	42
	LIITE 2.....	43

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoitus on auttaa lähestymään seurakunnan säestäjän eli kanttorin tai amatöörisäestäjän säestystehtävää. Seurakunnan säestystehtävässä soitettavat kappaleet ovat pääosin virsiä ja hengellisiä lauluja. Tässä työssä säestystehtävää kuvataan kolmesta eri näkökulmasta, jotka ovat valmistautuminen, varsinainen toiminta säestäjänä ja toiminnan arviointi.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda seurakunnan säestäjää lähemmäs seurakuntaa muusikkona sekä tutkia, minkälaisia kokemuksia säestäjillä on seurakunnan säestäjänä. Säestettävänä on vähän tai paljon eri-ikäisiä laulajia, laulajia, joilla on erilainen musiikillinen näkemys ja kokemus. Kyselyssä tulee ilmi esimerkiksi, miten säestäjä vaikuttaa seurakunnan lauluvireyteen. Säestäjän tehtävässä tarvitaan luovuutta, innostusta, mukaansa tempaavaa otetta ja kaikkein eniten musikaalisuutta. Säestämisessä koen olevan omillani. Pidän säestämisestä, koska siinä saa olla seurakunnan musiikillinen pohja, laulun herättäjä ja siinä saa antaa musiikin soida kaikkien yhteiseksi iloksi.

Seurakunnan säestyssoitin on useimmiten urut tai piano, jolloin säestäjänä toimii yksi henkilö. Joskus voi saada säestystä vahvistamaan esilaulajan. Säestyssoittimena voi olla myös pieni soitinryhmä. Soitinryhmä antaa omanlaiset haasteensa säestystehtävään. Säestäjänä on tällöin useampi henkilö, ja silloin säestyksessä on rytmillinen ja musiikillinen ilmaisu monen ihmisen musiikillisissa otteissa.

Opinnäytetyössäni olen saanut kyselyn kautta näköaloja seurakunta säestykseen. Kyselyyn ovat vastanneet amatöörit ja opiskelijat sekä ammattikanttorit. Kyselyssä tulee ilmi, mitkä seikat säestystehtävässä tuottavat suurimpia ongelmia tai haasteita. Tämä antaa ajatusta siihen, minkälaisessa säestyksessä on mukava ja helppo laulaa.

Opinnäytetyössä olen käyttänyt yhtenä lähdeaineistona yhdeksälle amatöörille ja kanttoriopiskelijalle tekemääni kyselyä, joista käytän Ha A – Ha I-kirjainmerkintöjä, sekä neljää ammattikanttoria, joista käytän merkintää Ha 1 – Ha 4.

Kirkkoa pidetään laulavana seurakuntana. Säestäjän tehtävässä myös hengellisyydellä on merkityksensä, ja se koskee sekä säestäjää, tapahtumaa että läsnäolijoita. Kirkon jumalanpalvelus ei

koske vain seurakunnan uskonelämää ja jumalanpalvelusta, vaan se koskee koko ihmisen uskonelämää. ”Kirkkomusiikkia on myös jumalanpalveluksen ulkopuolella seurakunnan ja sen yksittäisten jäsenten elämässä siellä, missä usko pannaan harjoitukseen ja missä lauletaan ja soitetaan Jumalan kunniaksi ja mielen rakennukseksi. Siitä muodostuu näin kirkon yksi tunnusmerkki.” (Erkkilä, Tuovinen & Tuppurainen 2003, 25.)

2 SOITINTEN LUOMA SÄESTYSMUSIIKKI

Instrumenttien luoma säestysmusiikki tekee laulajaan ja kuulijaan vaikutuksen. Musiikki avautuu persoonallisesti jokaisen säestäjän kautta, vaikka kyseessä olisi sama laulu. Säestäjä, säestyssoitin, säestettävät ja säestyspaikka vaikuttavat jokainen säestysmusiikkiin. Joka kerta kun säestäjä menee säestämään, hän on kartuttamassa musiikillisia kokemuksiaan. Ammattikanttori kokee, että säestys vahvistuu, kun seurakunta laulaa hyvin mukana ja musiikin tekeminen menee omalla paikalla. Jännitys laskee ja musiikki on kaikkea ylempänä.

Opinnäytetyössä olen pohtinut säestystehtävää ja sen merkitys ja etenkin seurakuntaa säestävälle. Seurakuntaa säestävällä säestäjällä ja seurakunnalla on omat kokemukset ja näköalat musiikkiin. Historiallinen ja taiteellinen näkemys avaavat musiikkia ja näin päästään kuulemaan erilaisia tulintoja lauluista ja säestyksestä. Taide tuo tietynlaisen vapauden säestämiseen ja historia antaa omat raaminsa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon julkaisussa musiikista kerrotaan seuraavasti:

Musiikki: säveliä, ääniä, rytmiä, liikettä, soittoa, kuuntelua, hiljaisuutta: Iloista ja surullista, voimakasta ja hiljaista, lyhyttä ja pitkää. Yksinlaulua, kuorolaulua, viulunsoittoa, rummun jyskettä konserttisalissa, kirkossa, kotona. Radiosta, kännykästä, tietokoneelta, levyiltä. Seurapenkissä, päiväkerhossa, kasteessa, hautajaisissa. Joululauluja, virsiä, psalmeja, ylistystä, kiitosta, rukousta. Tällä Jumalan luomislahjalla on todella monta muotoa ja väylää. (Kirkkohallitus 2015, 17.)

Tekstissä kirjoitetaan, miten monta muotoa ja väylää musiikilla on toteuttaa ja tulla esiin, kaikki Jumalan luomislahjana.

2.1 Seurakunnan veisuun historia

Historiassa on aina ylistetty Jumalaa laulaen. Alun perin tekstit olivat Raamatusta, varsinkin Uudesta testamentista ja Psalmeista. Lisäksi laulettiin menneiden pyhien henkilöiden elämästä. Vuonna 1538 on musiikin ylistys ollut seuraavaa Lutherin luennoissa Psalmeista:

Kuka tässä ei laulaisi. - - Siksi on tätä Kristuksen riemukasta voimaa juhlistava psalmein ja kirkkaasti soivin lauluin, ei vain niukoin sanoin ja yksinkertaisella puheella. - - Eivät isät ja profeetat ole turhaan pyrkineet siihen, että musiikki olisi sidoksissa Jumalan sanan kanssa enemmän kuin mikään muu. Siitä johtuu, että meillä on niin paljon lauluja ja psalmeja, joissa sekä sana että laulu liikuttavat samanaikaisesti kuulijan sydäntä. - - Yksin ihmisille

on annettu kyky puhua laulaen, jotta hän tietäisi, että hänen on ylistettävä Jumalaa sanoin ja sävelin, nimittäin soivalla saarnalla ja suloiseen melodiaan yhdistetyin sanoin. (Erkkilä ym. 2003, 33.)

Ihmisen tulisi olla kiitollinen siitä, että yksin ihmisille on annettu kyky puhua ja laulaa. Ei ole turhaan se, että seurakunnassa lauletaan ja soitetaan, ylistetään Jumalaa sanoin ja sävelin, jotta musiikki olisi sidoksissa Jumalan sanan kanssa enemmän kuin mikään muu.

Suomen historiassa 1800-luvulla kirkkolaulun tila oli kaoottinen. Kirkkolaulua kuvattiin kilpahuu-doksi, riehakkaaksi rähinöinniksi ja metelöinniksi, siitä oli lehdistössä ajoittain vilkasta ja railakas-takin keskustelua. Toisaalta joissakin seurakunnissa veisuun aikana seurakuntalaiset istuivat omiin kirjoihinsa passiivisesti tuijottaen. Vain lukkarilla oli oikeus veisata, vaikka hän ei aina osan-nutkaan sävelmiä. Lukkari pyrki johtamaan veisuuta äänen voimakkuutta hyväksikäyttäen. Leh-distö kirjoitti asiasta, että pitkin maakuntia kuului valituksia siitä, etteivät eri seurakuntien lukkarit osanneet virsiä. Kansa ei osannut sävelmiä ja sävelmät olivat ristiriidassa naapuriseurakuntien kanssa. Sävelmät olivat yhä laajemmin ristiriidassa tiedostetun yhteisveisuuhanteen kanssa. Riidan syy oli se, ettei yhtenäisyydestä ollut pidetty minkäänlaista huolta. (Erkkilä ym. 2003, 83.)

Tänä päivänä ammattikanttorilla on haasteet säestystehtävää dominoivassa laulajassa. Yksi ky-selyyn vastannut kirjoitti näin: ”Ikuinen ongelma on se, kun seurakunnassa on dominoiva laulaja, joka tykkää laulaa hirveän hitaasti. Olen voimaton pienenä naisihmisenä tekemään mitään, on nöyryyttävä, kilpalaulanta ei ole suotavaa.” (Ha 3.)

Kirkkomusiikin käsikirjassa on kirjoitettu myös lukkarin veisuun hallinnasta luettelo asioista, joita kirkkoveisuussa tulisi ottaa huomioon:

Kirkkoveisuun tulee olla tasaista; kadenssit pitää lukkarin lopettaa ja aloittaa yhtä aikaa seurakunnan kanssa; lukkarin silmien ja virsikirjan välisen etäisyyden pitää olla kolme tai neljä korttelia (noin 50 cm); ruumiin ja pään pitää lauletaessa olla suorassa eikä kallellaan; puolityhjällä vatsalla on helpompi laulaa, kuin täysinäisellä; lujaa ei pidä laulaa ulkona tuu-lisessa säässä eikä kuumassa pithuoneessa; lukkarin pitää laulaa niin, että sana tulee selvästi ulos nuotin kanssa; veisaamista pitää usein harjoittaa, muutoin ei ääni vahvistu eikä taivu. (Erkkilä ym. 2003, 84.)

Kirkkokäsikirjassa oleva Lindellin luettelo on hyvin ajankohtainen aina kanttorin laulu- ja säestys-tehtävässä. Siinä tulee ottaa huomioon, että lopetukset olisivat yhtenäiset seurakunnan kanssa. Kanttorin fyysinen hyvinvointi vaikuttaa myös laulamissa ja soittamisessa. Laulamisen tekniik-kaakin on hyvä harjoitella, jotta sanat tulisivat selvästi ja musiikki olisi mukaansa tempaavaa.

Virsi- ja koraalikirjauudistus toteutui 1890-luvun taitteessa. Tämä oli kirkkolaulun edistymisen kannalta välttämätöntä. Uudistus rauhoitti kaoottisen koraalin käytön, jota oli ollut 1800-luvulla. Lukkariden ja urkureiden ammatillinen taso nousi. Urkurit soittivat pelkästään urkuja ja lukkarit lauloivat ja olivat seurakunnan laulunjohtaja. Kirkkomusiikin viljelylle asetettiin korkeita tavoitteita ja lähinnä kaupunkiseurakuntiin perustettiin erillisvirkoja. (Erkkilä ym. 2003, 84, 86.)

2.2 Taidemusiikki

Musiikki on taidetta, ja taiteen takana on aina inhimillinen ihminen ja sen tapa toimia. Tähän on vaikuttamassa oleellisesti inhimillisen kulttuurin ilmiöitä. ”Mutta jos taiteen tekemisellä todella on jotakin tekemistä sen kanssa, miten ihmiset näkevät maailman tai millaisena he sen haluaisivat nähdä, niin on selvää, että taide myös osaltaan muokkaa kulttuuria, omaa alkuperäänsä” (Haapala & Pulliainen 2003, 105).

Taidetta voidaan luoda myös yhdessä toimimalla, esimerkiksi yhteisellä seurakuntaveisuulla. Ihmisen taiteellisuus on myös osa hänen sosiaalista olemustaan. Sosiaalinen ihminen viestittää toisille ihmisille taiteen kautta sävellysten, runojen ja maalausten muodossa. Ihminen haluaa taiteella viestiä ihmisille ja Jumalalle tai vahvistaa omaa taiteellisuuttaan tekemällä henkilökohtaista taidetta pöytälaatikkoon. Taiteen muoto tulee sen mukaan, kenelle tahdotaan viestittää, ja siihen vaikuttaa myös se, mitä on ympärillä ja miten sen ymmärrämme. Kulttuuri, elämäntapa ja arvot antavat taiteeseen yksilöllisyyttä. Kulttuuri määrittää, kuinka asioita ilmaistaan taiteessa. Tämä vahvistaa ja uudistaa maailmaa ja ihmisen osaa siinä. (Haapala & Pulliainen 2003, 106.)

2.3 Säestyssoitin

Instrumentaalimusiikissa voi olla useampi säestäjä. Jos ajattelemme seurakuntasäestystä, instrumentti lisää siihen oman haasteensa. Usein kanttori soittaa yksin ja vastaa siis kokonaan säestyksestä. Eräs ammattilaisten kyselyssä esille noussut haaste on muu kuin C-vireinen soitin. Tällöin harjoittelu ennen tilaisuutta on ehdottoman tärkeää. Urut ovat ainutlaatuinen soitin yksin soittamiseen, koska ne sisältävät useita äänikertoja. Uruista saa paljon erilaisia ääniä säestystehtävään massiivisesta ihan hiljaiseen. Äänikertovalinta riippuu aina tilaisuudesta, laulajien määrästä ja tietenkin uruista, minkälaisia äänikertoja uruissa on. Kitara tai jokin muu yksittäinen soitin on hyvin

hento suuren seurakunnan säestykseen. Kitara sopii esimerkiksi rippikoululaisten säestykseen tai jouluyön jumalanpalveluksen soittamiseen. Jumalanpalveluksessa soolosoitin antaa hienon sävyn säestykseen. Soitinmusiikki luo tilaisuuteen juhlan tunnun. Seurakuntalaiset ovat myös seurakunnan jokaviikkoisen juhlan, jumalanpalveluksen, luojia. ”Soitinmusiikki voi virittää mielet vastaanotaviksi Jumalan sanan julistamiselle. Usein se liittyy kiinteästi laulettuun musiikkiin ja siten yhdessä laulun kanssa täyttää sille uskottua tehtävää.” (Sariola 1986, 129.)

Martti Laitinen kertoo Kirkkomusiikki-lehdessä oman työn kautta liturgisen musiikin suunnittelun ja toteutuksen taiteellisesti hedelmällisestä vuorovaikutuksesta jumalanpalveluksen muun sisällön kanssa. Miten vuorovaikutus saadaan toimimaan mahdollisimman hyvin?

Tämä on yhtä monisyinen asia kuin se, miten soitetaan tai lauletaan mahdollisimman hyvin. On tunnettava traditiota ja samalla sovellettava sitä luovasti ja kriittisesti. Mitä paremmin jumalanpalveluksen toteuttajat paneutuvat tehtäväänsä, ymmärtävät myös toistensa aloja ja jakavat yhteisen näyn lopputuloksesta, sitä paremmat mahdollisuudet heillä on onnistua. Pomminvarmaa reseptiä ei silti ole olemassa, kun taiteesta on kysymys. Jumalanpalvelus on musiikille vaativa, mutta samalla kiitollinen konteksti – siinä on kysymys inhimillisestä pyrkimyksestämme. Tavallaan jumalanpalvelustaiteilija voi siis olla vapaa kuin ilosta tanssiva kuningas Daavid. (Laitinen 2014, 8.)

2.4 Laulamisen kehitys

”Lutherin musiikin teologiaa tutkinut Miikka Anttila toteaa, että Luther puhuu mieluummin laulun kauneudesta ja suloisuudesta kuin sen intervallien lukusuhteista. Koska musiikki on Jumalan paras lahja, sitä ei saa halveksia, vaan sitä pitää harjoittaa parhaalla mahdollisella taidolla. Parhaalla taidolla toteutettu musiikki ei kuitenkaan ole ihmisten taitteellista aikaansaannosta vaan Jumalan tekoa.” (Erkkilä ym. 2003, 17.)

Jokaisella ihmisellä on yksilöllinen laulunlahja, laulun kauneus ja suloisuus. Lauluäänen sävy, intervallien puhtaus, laulajan rakenteellisuus, kaikki mitä ihmisen kehossa ja mielessä on luovat hänen yksilöllisen laulunsa suloisuuden. On siis väistämätöntä, että keho ja kehon hyvinvointi heijastuvat ääneen ja vaikuttavat siihen, miten vaivattomalta tai vaikealta äänenkäyttö tuntuu. Keholla ilmaisemme itseämme ja omaa persoonallisuuttamme, ja keholliset tuntemukset, kehon asento ja liikkeet vaikuttavat mieleen, ajatusmalleihin ja tunnetiloihin. Tämä vaikuttaa myös laulun laatuun. Erään kanttorin ajatus on, että laulun laatuun vaikuttaa myös säestyskorkeus. Hän ajattelee, että

säestyksessä tulee huomioida kohderyhmä niin, että vanhemmalle väelle säestetään vähän alemmasta sävellajista kuin lapsille. Lasten äänihuulet ovat pienemmät, jolloin lapsi tuntee oman resonoinnin ja voi huomioida tämän. Tällöin lapsi pystyy samaistumaan ääneensä paremmin. (Ha 3.) Historiassa on tapahtunut isoja muutoksia myös lauluäänessä. Seurakunnassa on ajateltava myös heitä, jotka eivät ole musikaalisesti lahjakkaita, että jokaisella on oma kaunis ääni. Edellisessä tekstissä lukee, että musiikki on Jumalan paras lahja, sitä ei saa halveksia. Ajattelen, että se koskee myös säestäjää, musiikin välittäjää. Seurakuntalaiset laulavat yhä vähemmän nykyään. Toiset ovat kokemassa seurakuntayhteyttä ja rukoilemassa hiljaa tilaisuudessa.

Eri kulttuureissa ja uskonnoissa ihminen on aina tavoitellut näkymätöntä maailmaa äänellään ja laulullaan. Ääni on ihmiselle ylistyksen väline. Kun sanattomasti rukoilevaan ääneen liitetään sanat, muodostuu kokonaisuus, jossa parhaimmillaan sävel vahvistaa tekstiä ja tuo esille sen hengen. Laulajat eläytyvät lauluun, toinen hymisee silmät kiinni, kolmas kuuntelee hiljaa. Lauluhetki on rukousta, lepoa, harmoniaa, mietiskelyä ja yhteyden kokemista. (Haapasalo, Lauerma, Nissinen & Suikkanen 2004, 84.)

Laulu on sävelellisesti elävöitynyttä puhetta, se on ihmisäänellä aikaansaatu musiikkia. Laulu on todennäköisesti ollut olemassa niin kauan kuin musiikkikin, esihistoriallisista ajoista lähtien. Länsimaisessa musiikissa laulu oli merkittävin osa musiikkiesityksiä keskiajalta renessanssiin, jonka jälkeen soitinten kehitys johti instrumentaalisuuden nousuun vähintään yhtä merkitykselliseksi sävelten tuottamisen tavaksi. Gregoriaanisen laulun katsotaan alkaneen vasta neljännellä vuosisadalla, koska silloin virallisesti alkoi länsimainen, latinankielinen liturgia ja kristinuskon harjoittaminen vapautui. Alun perin laulujen tekstit olivat Raamatusta, varsinkin Uudesta testamentista ja Psalmeista. Lisäksi laulettiin menneiden pyhien henkilöiden elämästä. Renessanssin aikana laulumusiikin ääniala laajentui huomattavasti, ja samalla melodiat vuoroin yksinkertaistuivat sekä monimutkaistuivat tyylien muuttuessa.

Laulun herättely lähtee jo ihan pienestä. Äidin mahassa vauvalla on hyvin ihanteellinen tila kokea äidin ääni. Siellä hän voi hyvin herkästi havainnoida kaikki ympäriltä tulevat äänet. Useammalle lapselle laulun kuunteleminen on mieluisaa. (Vuori 2003, 143.) Laulaminen tai laulun kuuleminen menee hyvin syvälle ihmiseen, sekä henkisen että fyysisen tuntemuksen kautta. Laulaminen on tunteiden ja asioiden kertomusten väline. Se toimii tunteiden vahvistajana lohduttajana surussa, ilon täyttymyksen kokemuksena ja rohkaisijana. Laululla voimme välittää, miltä meistä tuntuu. Laulaessa ihminen voi kokea yksilöllisyyttä, vaikka laulaa isossakin porukassa. Laululla on hyvin

sosiaalinen merkitys. Laulaminen tuo ihmisiä lähemmäksi toisia. Laulaminen vie muistoihin ja aistikokemuksiin.

3 SEURAKUNNAN SÄESTÄMINEN

Opinnäytetyön tarkoitus on auttaa lähestymään seurakunnan säestystehtävää. Se tarkoittaa sitä, että säestettävät kappaleet ovat pääosin hengellisiä lauluja. Käytän termiä säestystehtävä, koska siihen liittyvät valmistautuminen, säestystilanne ja säestyksen toiminnan arviointi. Tavoitteena on kehittyä seurakunnan säestäjänä seurakunnassa, jossa on vähän tai paljon eri-ikäisiä laulajia. Säestäjän tehtävässä tarvitaan luovuutta, innostusta, mukaansa tempaavaa otetta ja kaikkein eniten musikaalisuutta.

Musiikista on jokaisella oma näkemyksensä, sekä ammattilaisella että aloittelijalla. Ammattilainen ymmärtää selkeästi amatööriin verrattuna säestystehtävän ja siihen liittyvät haasteet. Ammattilainen pystyy hyödyntämään ja ymmärtää musiikin ilmettä ehkä syvemmin. Aloittelija voi nähdä musiikin taiteellisemmin, koska hän ei välttämättä ole niin syvästi sidoksissa musiikin teoriaan ja tieteseen. Seurakunnan eteen meneminen on tilanteena aina erilainen. Ensimmäinen säestyskerta on aina jännittävä. Säestäjän matka on aina yksilöllinen, koska säestäjät ovat persoonaltaan erilaisia. Tunteet ovat osa säestäjää. Säestämisen onnistumisen kannalta on hyvä laittaa vahvat tunteet syrjään säestyksen ajaksi. Toiset säestävät niin, että tunteet ovat täysillä mukana säestämisessä, mutta jos tunteet ovat aina voimakkaasti mukana, käy säestäminen rankaksi. Musiikkiin tunteiden lisääminen voi tapahtua myös kevyesti. Säestystehtävässäkin edistyy tekemisen kautta ja virheistä oppii. Toisella kerralla ei ehkä tule samaa virhettä, ja säestäjä vahvistuu virheiden kautta. Virheitä kannattaa tarkastella, jotta seuraavalla kerralla säestäminen tuntuu mukavammalta ja varmemmalta.

3.1 Säestäjien kokemuksia

Säestyksen tehtävä ilmenee vastauksissa seuraavasti. Sen tehtävä on tukea laulua (Ha E) ja täydentää esitystä. Säestyksen tehtävä ei ole sooloilu, vaan soolo-osuuteen hyvän mahdollisuuden antavat alku- ja loppusoitto (Ha D). Säestämisen tehtävä on myös saada ihmiset laulamaan lauluja oikein (Ha E). Säestämisen tehtävä on siis antaa melodia, tempo ja syke (Ha A) sekä johtaa laulamista, antaa korkeus ja nopeus (Ha B). Säestyksen tehtävä on tehdä yhteistyössä taidetta (Ha I).

Vastausten pohjalta voidaan päätellä, että säestäjän tehtävä on vahvistaa ja koota musiikkia. Säestäjän tehtävä on tukea, täydentää, saada ihmiset laulamaan. Säestäjä tekee yhteistyössä seurakunnan kanssa taidetta.

Musiikki on hyvin moninaista ja eloisaa äänen liikehdintää. Evankelis-luterilaisen kirkon julkaisussa musiikin toteutuksesta sanotaan seuraavasti: ”Musiikki rakentuu ja koostuu erilaisista osista, käsitteistä. Toteuttamalla näitä käsitteitä eri tavoin musiikki muotoutuu niin monimuotoiseksi kuin se on. Toki tähän vaikuttavat myös ulkoiset seikat, musiikin kehys ja raamit: kuka esittää, miten ja missä, kenen kanssa musiikkihetkeen osallistutaan ja miten, mihin asiayhteyteen hetki liittyy.” (Kirkkohalitus 2015, 17.)

Musiikillisista tilaisuuksista voi jäädä kuulijalle ja musiikin tekijälle pysähdyttäviä taiteellisia kokemuksia, sitä voi kuvata löytöretkenä uuteen. Tarasti kirjoittaa, että se on kuin matka tähdeltä tähdelle.

Kun musiikin avautuminen kuulijalle on tapahtunut kerran, tämän haluaa kokea uudestaan ja uudestaan. Tällöin kuulija menee konserttiin tai kuuntelee levytä kerta toisensa jälkeen Beethovenin tai Sibeliuksen sinfoniaa – tai mitä tahansa musiikkia, jota tuntee ymmärtävänsä ja josta pitää. Tällainen musiikissa tapahtuva ”etsintä” tapahtuu myös esittämisen ja säveltämisen suhteen. Marcel Proustin mielestä sävellys onkin kuin rukous, jossa ihminen toivoo löytävänsä ”kadonneen isänmaan”. Kuulemme heti, onko muusikko tai säveltäjä löytänyt sen tulkinnassaan tai teoksessaan, vai onko hän vain lähestynyt sitä tai kenties kokonaan luopunut siitä, unohtanut sen. Toisaalta musiikki on Proustin mielestä keino tunkeutua Toisen sieluun, ja hän vertaakin sitä ”matkaa tähdeltä tähdelle”. (Tarasti 2003, 304.)

Musiikin kuulokuva on niin elävää, että pelkkä nuottikuva ei voi sitä ilmaista. Siinä on jotain, joka elävöittää sinänsä abstraktin notaation, lisää siihen jotain esittäjän sielusta, tunteesta ja olemuksesta, niin kuin Tarasti siitä kirjoittaa. Mikä on tämä salaperäinen tulkinnassa mukaan tuleva elementti, josta emme tähän asti ole osanneet puhua kuin edellisenkaltaisin melko hämärin termein? Kykeneekö semiotikka, merkkejä ja viestintää tutkiva tiede, tähän kysymykseen vastaamaan? (Tarasti 2003, 132.)

Musiikki avaa ihmisen tunteita. Uskonpuhdistaja Martti Luther arvosti musiikkia ihmisten tunne-elämän hoitajana. Lutheriin liittyen säveltäjä Joonas Kokkonen on todennut: ”Musiikki on olemassa ihmistä varten. Musiikkiterapiassa tämä näyttäytyy välittömimmin; sävelten voimaa voidaan käyttää sairauden, häiriintyneiden ja vammautuneiden veljemme ja sisartemme auttamiseen.” (Erkkilä ym. 2003, 91.) Musiikilla on hyvin hoitava ja parantava vaikutus monin eri tavoin rikkoutuneisiin ihmisiin.

Musiikki onkin kehittynyt hoitomuotona laajaksi tieteen ja käytännön alueeksi. Musiikkiterapian avulla hoidetaan tänä päivänä ihmisiä samoja peruselementtejä käyttäen, joihin jo kirkkoisämme ja uskonpuhdistajamme ovat usein viitanneet. Kanttori käyttää näitä ”hoitovälineitä” lähes päivittäin omassa perustyössään, ei vähiten kirkollisissa toimituksissa: hautaamisessa, vihkimisessä ja kasteessa. (Erkkilä ym. 2003, 91.)

Voidaanko kanttoria siis puhutella kirkollisena musiikkiterapeutina? Hyvin monesti seurakuntalaiset tulevat ylistämään kanttorin musiikillisia lahjoja ja sanovat esimerkiksi, että tämä laulu on aina niin puhutteleva, koska se laulettiin äitini hautajaisissa. On tärkeä pysähtyä kuulemaan seurakuntalaisen kokemuksia. Seurakuntalaisten palaute vahvistaa säestäjän musiikillista taitoa.

Säestystehtävässä on omat haasteensa. Haastateltavat ajattelivat säestystehtävän haasteista, että stressaavassa säestystehtävässä on hyvä rauhoittaa mielensä ”jotenkin” (Ha B). Mielen voi rauhoittaa yksinkertaistamalla säestystä ja hengittämällä rauhallisesti (Ha A). Tärkeintä on rentoutua (Ha E). Voi hengittää syvään ja ajatella työntä veden pintaa, sillä vedenpinta on rauhoittava näköala. Yksi sanoi ottavan ”So what” -asenteen. Haasteet eivät haittaa, ne ovat vahvistamassa säestäjää. Eräs haastateltava oli kokenut, että haasteet helpottavat, kun hän menee suoraan sitä kohti. Säestystehtävän haasteellisin asia on hallita itsensä seurakunnan edessä. Stressaavassakin säestystehtävässä on hyvä laittaa tunteet naulakkoon. Siihen voi käyttää apukeinoina mielikuva-harjoituksia, että on harjoittelemassa eikä tilaisuudessa säestämässä. Hengitysharjoitukset ovat myös hyvä tapa rentouttaa säestyspaineita. Yksi säestäjä sanoo kertovansa itselle, että hän tekee parhaansa ja jos se ei kelpaa, pyytäkööt jotakuta toista seuraavalla kerralla. (Ha D.) Tärkeintä on se, että laulut voidaan laulaa säestyksen mukana (Ha F). Erään kokemus on, että hän keskittyy säestykseen ja ajattelee olevansa kotona harjoittelemassa (Ha C). Toinen vastaaja kertoi harjoittelevansa tehtävän huolellisesti ja keskittyvänsä musiikkiin. Hän yrittää luoda hyvän henkisen yhteyden säestettävään. (Ha I.) Itse ajattelen, että jos haluan olla säestäjä, ei voi säestystilannetta kumminkaan loputtomiin kierrellä. Kiertely voi lisätä haasteketjua ja epävarmuutta säestäjänä.

Säestäjä innostaa seurakuntaa laulamaan. Seurakunta odottaa säestäjältä perusosaamista. Aina ei kumminkaan säestäjiä löydy, jolloin on tyydyttävä esilaulajaan, niin kuin synagoga-aikana. Esilaulaja tai säestäjä on seurakunnan rakentaja, ei sooloilija. Pekkasen mukaan sooloilu vie huomion pois laulun tekstistä ja sanomasta. Pyrkimys olisi saada laulun sanoma esille ja rakentamaan koko seurakuntaa, jotta kaikki voisivat kokea olevansa suurta Jumalan perhettä. (Pekkanen, 2009, 27.)

3.2 Valmistautuminen tehtävään

Säestystehtävän esiharjoitus lisää varmuutta, rentouttaa ja vapauttaa hengittämistä. Säestystehtävään pitää aina valmistautua! Valmistautumiseen on monia tapoja. Eräs vastaaja katsoo sanat läpi, suunnittelee urkujen äänikerrat sekä soittaa laulut etukäteen kotona (Ha A). Säestystehtävä helpottuu, kun säestäjä soittaa ja katsoo ensin yksin säestettävät kappaleet läpi. Kotona voi miettiä myös säestystilannetta. (Ha E.) Yksi vastaaja harjoittelee teknisen osaamisen sekä ilmaisupuolen huolellisesti, sekä tempon hallinnan (Ha D). Liiallisella harjoittelulla on vaara myös kuluttaa kappaleet (Ha B). On tosi, että kappaleet voi kuluttaa. Silloin on vaarana säestystehtävässä soitella ne niin, että seurakunnan on vaikea istua musiikin päälle. Eräs vastaaja kertoo että, kun saa yksin keskittyä ja vahvistaa säestämistä, varmistaa se musiikillista ilmettä säestäessä (Ha I). Kyselyistä heijastuu se, että harjoittelemalla saa parasta musikaalista jälkeä. Huolellinen valmistautuminen vahvistaa säestäjää ja säestystehtävä helpottuu, kun soittaa ja katsoo yksin ensin säestettävät kappaleet läpi. Harjoitleminen kannattaa aina.

Kyselyyn vastanneista usealle säestäjälle merkitsee enempi ulkonäkö kuin säestystehtävä. Kaikilla ei ole samanlaista tarvetta valmistautua sen kummemmin säestystehtävään (Ha F). Yksi vastaaja toteaa, että hän yrittää vain selvitä ja olla ”hikoilematta” etukäteen liikaa. Hän miettii enemmän, miltä hän näyttää astuessaan seurakunnan eteen soittamaan, kuin itse soittamista (Ha E). Toinen vastaaja valmistautuu siististi pukeutumalla ja laitamalla tarpeeksi lämpimät vaatteet (Ha D). Joissakin seurakunnan tiloissa on hyvä muistaa pukeutua lämpimästi. Vastaaja ajattelee säestettävää kappaletta, ei niinkään ihmisiä, jotka kuuntelevat ja osallistuvat säestykseen. Henkisen paineen sietäminen säestystehtävässä on helpompi karkottaa keskittymällä soittamiseen kuin muuhun miettimiseen. (Ha C.) Jonkun on valittava tai otettava selvää, mitä lauluja on valittu. Vastaaja varmistaa myös, että hän osaa soittaa takeltematta. Varsinkin rytmi ja tahtijako ovat tärkeä huomioida sekä hengityspaikat eli fraasit. (Ha D.)

Oma kokemukseni säestystehtävästä on, että mahdollisuuksien mukaan menen paikan päälle ja valmistaudun siellä soittotehtävään. Paikan päällä kokeilen soitinta ja harjoittelen kappaleet sekä teen mielikuvaharjoituksia tilaisuudesta. Jos soittimena on urut, katson sopivat äänikerrat. Ensiksi otan selvää, mitä kappaleita säestän, minkälainen tilaisuus on, onko paljon laulajia. Jos olen saanut harjoitella ja käydä paikan päällä, on esiintyminen huomattavasti vakaampaa. Pukeutuminenkin on hyvä olla kunnossa mennessä seurakunnan eteen.

Säestystehtävään on hyvä valmistautua. Ystäväni musiikki -kirjassa kirjoitetaan, että prima vista -soitanta voi mennä joissakin tapauksissa esimerkiksi yksinkertaisessa virsisäestyksessä. Soolon säestys on hyvä harjoitella etukäteen. Sooloesityksessä tulevat selvemmin virheet esiin. Aina eivät virheetkään haittaa, mutta mikä on kaunista musiikkia? Esiharjoitteluosassa eli musiikin tekniikan ja ilmaisun hiomisessa ovat musiikillisen ja persoonallisen kehityksen rakennusaineet. Nämä rakennusaineet mahdollistavat terveen, kauniin äänen rakentamisen. Lisäksi ne luovat valmiuksia musiikin kuunteluun sekä ilmaisuun musiikin avulla (Lehikoinen, Lindgren, Poivaara & Hovi 1985, 6).

3.3 Näkökulmia säestystehtävästä

Kysyin kyselyssä myös kokemuksia säestyksestä. Kokemukset ovat olleet vahvistamassa muusikkooa. Kanttorin mielestä se vahvistaa, kun seurakunta laulaa laulua tai virttä niin voimallisesti, että se menee ”omalla painollaan” (Ha 1) ja siitä annetaan jopa palautetta (Ha 2). Eräs kanttori kertoi: ”Kun olin harjoittelussa, sain hyvää palautetta kauneimmat joululaulut tilaisuudessa, jossa oli kaksi kanttoria ja minä, sekä laulajat. Alusta loppuun asti sain hyvin positiivista palautetta. Onnistumisen kokemukset vahvistavat minua säestäjänä. Kokemukseni on, että valmistautuminen on tärkeä, jolloin onnistuu soinnuttamaan eri tavalla raikkaasti. Säestettäisiin sanojen mukaan, lauseisiinkin voi tehdä rekisteröinnin vaihtelua. Piirit ja kerhot, joissa soitan arkipäivän tilanteissa, saan itseltäni omaa hyvää palautetta. Yksiäänisestä nuottikirjasta säestäminen vahvistaa minua muusikkona.” (Ha 3.) Henkilökohtainen taito improvisointiin ja taito oikeasti säestää eikä vain soittaa niin kutsuttua omaa instrumenttia ja sitä kaikki seuratkoon (Ha 4).

Yksi kyselyyn vastannut kertoo ensimmäisestä säestystehtävästä seurakunnan edessä. Hän soitti hirveän hitaasti ja virsi oli silloin ”Käyn köyhään sydämeni” (Ha A). Hitaus antaa varmuuden. Enemminkin on hyvä soittaa hitaasti kuin nopeasti ja hosuen, jolloin epävarmuus kuuluu säestyksessä. Lastenlaulut ovat usein yksinkertaista satsia aloittaa säestäminen ja lapsia on innostava säestää. Toisen vastanneen isä oli pyhäkoulunopettaja ja pyysi säestämään pyhäkoulussa lasten lauluja (Ha B). Nuorena säestämisen aloittaminen ensimmäistä kertaa voi olla myös inhottavaa. Yksi säestäjä kertoi, että säestystehtävä ei houkutellut häntä, koska hän pelkäsi liikaa epäonnistumisia (Ha C). Aluksi jännitti ja kädet tärisivät ja sydän pamppaili, mutta sitten syvennyin musiikkiin. Tästä jäi lähtemätön muistikuva siitä, miten yhteisessä musisoinnissa kokee yhteenkuuluvuutta ja

vapautta. (Ha D.) Vahinkoja sattuu säestäjillekin. Eräs kirjoitti soittaneensa kerran Hoosiannan yhden kerran liian vähän läpi. Hän ei ollut aiemmin soittanut sitä yleisesti. Vasta aloittaneena hän pelkäsi soittaa kappaleita, jos oli neljä ylennystä tai alennusta. (Ha E.) Toinen vastaaja unohti seurata säkeistöjä, jonka seurauksena unohti soittaa viimeisen säkeistön. Häntä jännitti, mutta sinnikkäästi hän soitti ja halusi toimia säestäjänä. (Ha F.)

Kysymyksen perusteella päättelen, että musiikin taito on hyvinkin oleellinen asia säestystehtävissä. Myös tekstin eli laulun sanojen seuraaminen on hyvä säestäjän taito. Seurakunnan kansakäyminen, jutustelu ja katseiden kohtaaminen vahvistavat säestäjän kokemusta muusikkona. Säestystehtävä on seurakunnan palvelutehtävä. Ajattelisin, että on kunnia päästä palvelemaan omilla lahjoilla ja säestää juuri seurakuntaa, hengellistä veisuuta. Kunnia tarkoittaa sitä, että en olisi liian ylpeä ja kaiken hallitseva, vaan toisin nöyryyttäkin tuntien musiikillisen lahjan yhteiseksi iloksi ja vahvistukseksi elämään.

Säestystä voivat häiritä erilaiset ympäristön äänet, ihmiset ja moni huomaamatonkin asia. Ympäristön hallitseminen on yksi säestystä häiritsevä tekijä. Joihinkin seikkoihin säestäjä pystyy itse vaikuttamaan, osa on toisten hallinnassa. Kyselyssä tuli hyvin erilaisia näköaloja asioista, jotka vaikuttavat säestämiseen.

Ha A) Soittimen vireys ja laatu: Oma hyvä vireystila, akustiikka, laulajien määrä. Säestettävän kappaleen sävellaji.

Ha B) Oma olotila. Seurakunnan eli laulajien määrä ja ikäjakauma.

Ha C) Soitin, tapahtuma, tila, säestettävä/t.

Ha D) Viretaso. Yhteisö tai yleisö. Tilaisuuden luonne. Instrumentti, esimerkiksi epävireisellä pianolla on ikävä soittaa.

Ha E) Millainen säestyssoitin on kyseessä, onko se vireessä. Onko paljon vai vähän ihmisiä laulamassa. Onko tuttu soitin millä on aiemminkin soittanut. Onko juhlatilaisuus.

Ha F) Oma mielentila ja onko sitä joutunut tsemppaamaan esiintymiskuntoon.

Vaikuttavimpana tekijänä kyselyyn vastanneet pitivät omaa mielentilaa, säestyssoittimen vireyttä ja laatua. Säestäjään vaikuttavat myös seurakunta, tila, akustiikka ja tapahtuma. Kuulokuva tapahtumapaikan akustiikasta ja seurakunnan veisuusta on vaikuttamassa säestämiseen. Vaikuttavia tekijöitä on hyvä pohdiskella, kuinka paljon annan niiden häiritä omaa musiikillista ilmaisua, tässä tapauksessa säestämistä.

3.4 Säestämisen arviointi

Säestämisessä epäonnistuminen ei ole aina mukavaa. Seurakunta ja koko kuulijakunta usein arvostelee säestäjää, mutta palaute on otettava vastaan. Palaute nostaa tunteita, nolostuttaa tai sauttua, nostaa syyllisyyden tunteita. Kotila kirjoittaa kirjassaan syyllisyyden olevan primitiivinen ja järjetön siinä kuin häpeäkin ja ajaa epäonnistujan kokonaan pois, ehkä eri alalle.

Reaktiot ovat aina yksilölliset, eikä ole suinkaan totta, että esiintymisen epäonnistuminen ilman muuta johtaisi häpeän kokemiseen. Esimerkiksi henkilö, joka mielensä maailmassa muutoinkin on herkkä syyllistymään, saattaa näennäisesti nolostua, mutta kokea kivuliaana nimenomaan syyllisyyden. ”En kehtaa näyttää siellä naamaani” jatkui kerran näin jo seuraavassa lauseessa: ”Se ihminen (opettaja) teki mun kanssa hirveästi työtä...en voi antaa itselleni anteeksi, että mokasin...se luotti minuun ja odotti parempaa...”, ja ilmenee että hän pyytäisi mieluiten anteeksi koko oppilaitokselta, ellei todellisuustaju esittäisi vastakysymystä: ”Mitä, noin tarkkaan ottaen, pyytäisit anteeksi, ja keneltä?” Syyllisyys saattaa olla primitiivinen ja ”järjetön” siinä kuin häpeäkin, ja ajaa epäonnistujan kokonaan pois, ehkä eri alalle. Tämä syyllisyys muistuttaa Kainin syyllisyyttä veljenmurhan jälkeen, hän kokee epäonnistumisellaan tuhonneensa opettajansa mahdollisuuksia –syvimmällä primitiivisissä mielenkerroksissa tämän kokonaankin- ja kokee olevansa nyt yhtä pakotettu maailmanpakoon koko musiikin maailmasta- tai ainakin kyseisestä oppilaitoksesta- kuin Kain oli omasta maastaan. (Kotila, 2006, 45.)

On inhimillistä, että virheitä tulee. Virheistä on hyvä päästää irti ja ottaa niistä opiksi. Ei ole kenenkään edun mukaista kaunistella tai vähätellä epäonnistumista, sillä soittaja kokee asian joka tapauksessa tunnetasolla voimakkaasti. Rakentava kritiikki auttaa selviytymään ulos tilanteesta ja löytämään positiiviset ratkaisumallit seuraavaa kertaa varten. Usein syyt esiintymisten epäonnistumisiin löytyvät harjoittelusta. Yhtä tärkeää kuin säestäminen on myös tehtävän jälkipuinti ja säestämisen arviointi. Esitystilanteen purkaminen on melkein yhtä tärkeää kuin esitykseen valmistautuminen. Jos tämä vaihe ohitetaan olankohautuksella ”ihan hyvä”, jää esitystilanteen hyödyntäminen puolitiehen. Palautteen on oltava rehellistä: jos esiintyjä on onnistunut, on sen toteaminen tärkeää. Monesti näytetään ajattelevan, että onnistuneet asiat ovat esiintyjälle itselleenkin selviä, vain puutteista kannattaa puhua. (Airas, 1997, 108.)

Jotta säestystehtävää pystyy jakamaan, on tarkasteltava omaa osaamista. Miten säestäjä pitää säestystaitoa yllä. Haastattelussa tuli esille, että ottamalla soittotunteja ja musiikkia kuuntelemalla säestystaito pysyy yllä (Ha A). Harjoittelu on suurin tie oppimiseen, mutta yhtä merkittävä asia on myös musiikin kuuntelu, joka lisää musiikillista ilmaisun taitoa. Jotta säestäjä voisi säestää hyvin, vaatii se häneltä ahkeraa harjoittelua kotona (Ha B). Useampi säestäjä harjoittelee tarkasti vaativat

kohdat säestettävästä kappaleesta (Ha E, Ha D, Ha F). Erilaisten lauluja soittaminen opettaa ja vahvistaa myös säestäjää, jotta taito ei unohtuisi (Ha F).

4 SÄESTÄMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Säestykseen vaikuttaa moni asia. Säestäjä itse antaa oman kuvansa, miten hän pystyy pitämään tunteet kurissa, onko kova jännittämään yleisön edessä. Ensimmäisen kuvan seurakunta saa säestäjästä, kun hän astuu yleisön eteen. Tämä tilanne vaikuttaa moneen säestäjään. Joidenkin säestäjien säestykseen vaikuttavat myös laulajat. Säestämiseen vaikuttavat myös tila, soitin ja tilaisuus: onko kyseessä hautajaiset vai jokin iloisempi juhla, laulaako seurakunta samassa tempossa, onko laulajissa vahvoja ääniä ja eritempoisuutta. Nuottikuvan selkeys ja säestyspenkki ovat myös vaikuttamassa säestäjän tehtävään.

Säestyksen helpottavia tekijöitä ovat kyselyyn vastanneiden mielestä esimerkiksi laulava kansa ja hyvä esilaulaja (Ha A, Ha D). Päätelen vastauksista, että seurakunta on vaikuttavin tekijä sekä helpottamassa että vaikeuttamassa säestystä. Myös se helpottaa säestystä, jos säestäjä osaa laulaa oikein säestettävän laulun (Ha B) ja on harjoitellut vaikeimmat kohdat säestettävästä laulusta ja alkusoiton. Säestämistä helpottaa myös hyvä instrumentti (Ha D). Se helpottaa, kun suurin osa lauluista on tuttuja säestää (Ha E). Tuttujen laulujen ja innostavan seurakunnan myötä säestys helpottuu. Tällöin voi saada sellaisen fiiliksen itselle, että soittelen mielen virkistykseksi. (Ha F.)

Vaikeuttavia tekijöitä on säestäjän oma hallinta, taidottomuus tai arkuus. Säestäminen vaikeutuu, kun ajatukset ovat muussa kuin siinä soittohetkessä (Ha F). Toisinaan voi olla liian suuret odotukset lauluhetkistä (Ha A). Säestäminen vaikeutuu, jos ei ole useasti säestysvuoroja tai on muusta johdun pitkä tauko säestyksessä. Soittaminen alkaa kangistumaan ja etenkin aluksi hirvittää, kun oudompia lauluja pitää soittaa. (Ha E.) Seurakunta voi myös aiheuttaa hankaluuksia säestäjälle, kun laulajissa on joku johtaja, joka yrittää kiillata, tai päinvastoin jos joku laahaa laulua (Ha C). Tähän ei aina voi vaikuttaa, pitää vain tyytyä säestämään niin, miten hyvältä kuulostaa. Sekä laulaminen että soittaminen ovat lujasti yhteydessä säestäjään ja hänen musiikilliseen ilmaisuunsa. Säestäjälle uudessa paikassa outo soitin voi tuoda oman vaikeuden. (Ha A.) Lauluissa voi olla säestäjälle haasteita. Yhden kyselyyn vastanneen mielestä uudet sovitukset vanhoissa tutuissa sävelmissä vaikeuttavat säestämistä (Ha B).

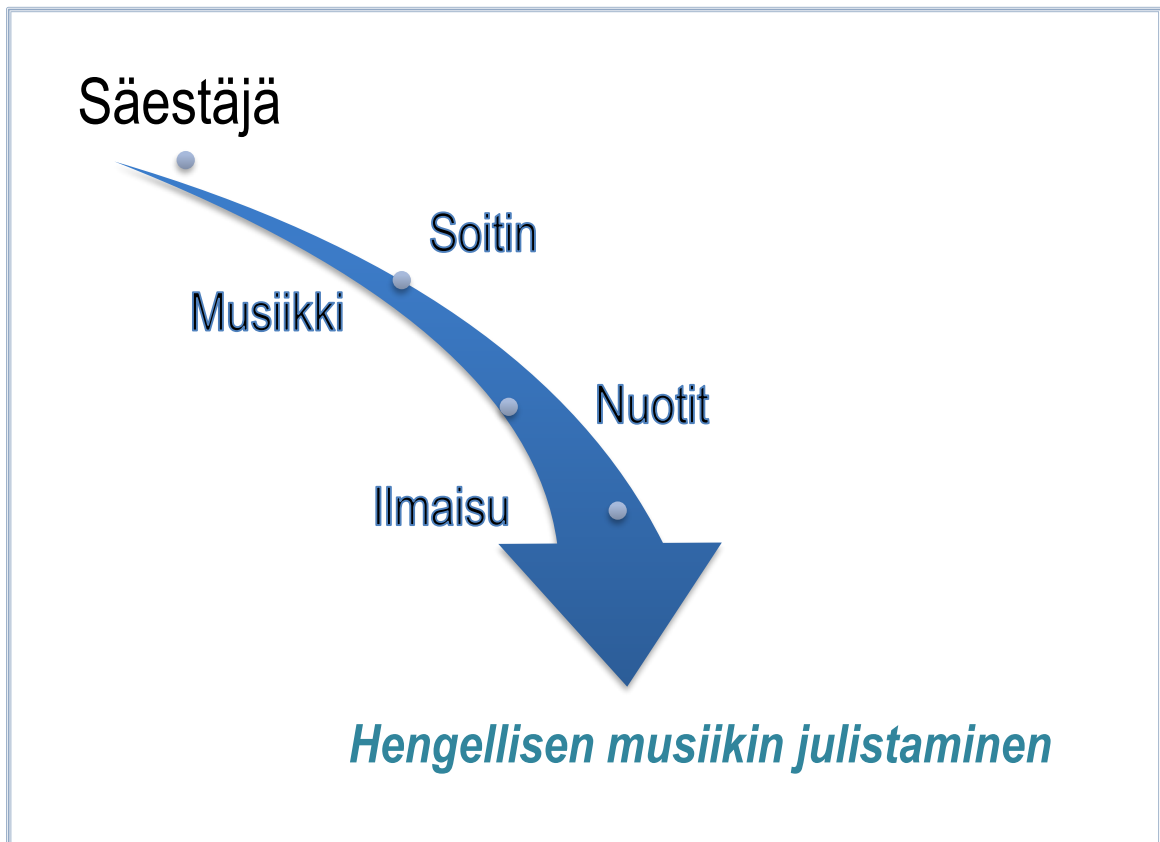
Säestämisen vaikeuttavina tekijöinä kysymyksen pohjalta voi päätellä, että ensin koetaan oma taidottomuus, liian suuret odotukset ja ajatusten harhailu muussa kuin soittohetkessä. Taidottomuuteen vaikuttaa, jos säestyskertoja on harvoin ja laulujen sovituksista on tehty haasteellisempia.

4.1 Säestäjä

Säestäjän tulee hallita ensin itsensä, sitten soitin, nuotit, musiikki ja ilmaisu. Musiikin kautta seurakunnan veisuussa julistetaan evankeliumia yhdessä säestäjän johdolla. (Kuva 1.)

KUVA 1. Säestystehtävän monimuotoisuus

Säestäjän tehtävässä tarvitaan luovuutta ja taitoa seurakuntalaisten sosiaalisen elämän hallitsemisessa. Mikä seurakunnan säestyksessä antaa lisää innostusta säestäjälle? Seurakunnan säestäjä

toimii omana itsenä eli luovana muusikkona ja seurakunnan palvelijana, musiikin välittäjänä ja seurakunnan veisuun pohjustajana. Seurakuntaa säestäessä luovuus saa kukoistaa kohtuudella, koska säestystehtävä on seurakunnan palvelutehtävä.

Jokaista säestäjää koskee kysymys: Miten säestäjä säestää, että seurakunnan on hyvä laulaa? Säestyksen tavoitteista kyselyyn vastanneet kertovat seuraavaa. Olisi hyvä säestää niin, että se kannustaa seurakuntaa laulamaan (Ha A). Eräs vastaaja toteaa, että säestyksessä olisi hyvä pitää laulettava tempo (Ha B). Toisen mielestä on helppo laulaa, kun on sopiva syke, ei siis liian joutuin tai laahaavasti. (Ha D). Vastuksissa tuli esiin se, että hyvä musikaalisuus erottuu ja on yksi merkki

hyvästä säestyksestä. Jotkut soittavat liian pliiisusti kunnolla laulettavia lauluja, soittajissa on paljon eroa. Selkeä, hyvä soittaja ja taitava on paras. (Ha E.) Yhteenvetona voi todeta, että säestäjällä täytyisi olla seurakuntaa kuunteleva ja laulamiseen kannustava ote säestäessä. Säestäjällä on omat musiikilliset lahjat, jokainen soittaja on yksilö.

Säestäminen vaatii säestäjältä vapaata luonnetta, jotta säestäjä pystyy menemään seurakunnan eteen säestämään. Ihmiset kokevat säestystehtävässä erilaisia asioita haasteellisiksi. Tehtävässä joutuu olemaan seurakunnan edessä omana itsenä. On hienoa, että musiikki vapauttaa säestäjän monista paineista ja saa näin luovan muusikon esiin. Uudet säestettävät tuovat omat haasteensa säestäjälle. Kun tulee uusia säestettäviä, säestäjän olisi hyvä osata laulut oikein (Ha B). Ennen esiintymistilannetta lauluista on hyvä hallita laulun melodia, rytmi, tempo, soinnut (Ha A). Eräs toteaa, että uusilla laulajilla on oma näkemys musiikin tekniikasta ja se tuo haastetta säestämiseen (Ha C). Harjoittelijan tai amatöörin, joka ei lue nuotteja, voi olla vaikea sopeuttaa säestystä eli säestäjän on parempi luovuttaa ja seurata aloittelijaa (Ha D, Ha F). Yksi uusi säestäjä pyrkii soittamaan oikein, mutta jos hän soittaa väärin, yrittää hän säestää niin, ettei se kuuluisi toisille. Uudet laulut ovat monesti hankalia, koska säestäjän "vastuulla" on oikein soitto. (Ha E.) Säestäjälle lisää jännitystä uuden säestettävän säestäminen. Uusista säestettävistä johtuvat haasteet niin, että on tiedettävä mitä soittaa ja miten soittaa ja jos ei soita oikein niin soittaa vaan.

Säestäminen on muusikkoa vahvistava kokemus. Parhaimmillaan säestäminen vahvistaa säestäjän muusikkoutta, hengellistä ja henkistä minuutta. Aina säestyksen jälkeen ei kuitenkaan tunnu siltä, että vahvistuisi säestäjänä tai ihmisenä. Lopputulos tuo aina uutta kokemusta säestämiseen. Olen tarpeeksi hyvä säestäjä keskeneräisenä. Säestäjän musiikillinen, hengellinen ja henkinen elämä ovat tasapainoa hakemassa vuorotellen. Säestäminen pitää sisällään yhteistä veisuuta, evankeliumin julistamista, seurakunnan uskonelämän vahvistamista ja muusikkouden kokemus. Seurakunnan veisuu on osittain säestäjän vastuulla. On hyvä pysähtyä miettimään, miten säestän, jotta seurakunnan olisi hyvä laulaa. Lopputulokseen on vaikutusta monella tekijällä, jokainen säestys on aina yksilöllinen. Jokainen säestyskerta on kasvattamassa säestäjän säestyskokemusta.

Säestäminen pitää sisällään seurakunnan veisuun. Veisuu on jokaiselle laulajalle yksilöllinen kokemus laulaen tai hiljaa mietiskellen, uskoa vahvistaen. Säestäjän ja seurakunnan vuorovaikutus voi olla äänellistä, näkyvää tai muulla tunnealueella vaikuttavaa. Äänellinen vuorovaikutus vaikut-

taa laulamisen ja säestäjän soittamisen sekä muun puhumisen, yskähdyksien tai kengän kopsah-
tamisen kautta. Näkyvä vaikutus on, kun säestäjä menee säestämään ja näkee läsnä olevan seu-
rakunnan ja nuotit, penkin ja koskettimet. Myös seurakuntalainen voi vaikuttaa säestäjään häiritse-
vällä liikehdinnällä, joka voi haitata säestämisen luovuutta. Jokaisella säestäjällä on omanlainen
tapa säestää. Toisella pystyvät nauttimaan säestämisestä ja antaa musiikin kaikkien iloksi ja nau-
tinnoksi. Toisille säestäminen tuo paineita ja vapaa muusikkous voi vähän kärsiä. Jotkut ihmiset
saattavat kokea haasteelliseksi vapautua toisten ihmisten edessä, jolloin luovuus ei pääse esiin.
On hienoa, kun musiikki alkaa, säestäjä vapautuu ja pystyy päästämään luovuuden esille. Musiikki
on silloin kevyttä, mukaan tempaavaa, onnistunutta, ehkä liiankin taiteellista säestystä. Joitakin
säestäjiä eivät toiset ihmiset eli seurakunta haittaa, on helpompi antaa luovuuden kukkia. Säestäjä
on soittimen tuoman äänen välittäjä ja musiikillisen hetken pohja. Säestyksessä tulee ottaa huomi-
oon musiikin tempon ja melodian välittäminen seurakunnalle ja tilaisuuden luonne. Toisinaan ison-
kin joukon säestys antaa säestäjälle rajoja. Musiikillisen ilmaisun vapaus on laaja seurakunnan
säestyksessä. Jokainen säestäjä on erilainen. Joku luo musiikilla tekstimaisemaa eli säestää teks-
tin mukaan lukemalla laulun sanoja. Jos ei ole sanomaa, ei ole evankeliumin julistusta. Sävelmän
myötä seurakunta pääsee mukaan toteutukseen. Laulun sanomalla on yhtä arvokas merkitys kuin
musiikilla säestäjälle.

Säestäjän tapa ja hänen luova muusikkoutensa tulee esille siinä, miten hän säestää. Säestys voi
olla konemaista vai se antaa musiikin kulkea ikään kuin tuulen tempaamana. Se, miten säestäjä
koskettaa soitinta, kertoo säestäjän osaamisesta eli musiikillisesta varmuudesta ja tunnetilasta.
Soittimen kosketus tuo seurakuntalaulajalle joko varmuuden tai epävarmuuden laulamiseen. Se,
miten säestäjä koskettaa soittimeen, on yhteydessä laulajien äänen kulun kanssa. Soitinta voi kos-
kettaa siten, että seurakunnan on hyvä laulaa. Esimerkiksi jos säestän vihasena ja lujasti, käy
helposti niin, että laulajan on vaikea laulaa. Jos soitan höyhänen kevyesti ja hiukan epävarmasti,
eivät laulajat saa silloin varmuutta oikeaan säveleen ja heidänkin ääniänsä jää höyhänen kevyeksi.
Vaikka epäilisinikin taitojani ja tunnetila olisi kovin epävakaa, varma ote soittamiseen tuo myös var-
man äänen lauluun.

Musikaalisuus ilmenee eri tavalla jokaisessa ihmisessä. Pekkanen on kirjassaan pohtinut, onko
hänellä musiikinlahjaa ja minkä tasoinen hän on musiikissa muihin ihmisiin verrattuna. Tutkijat ovat
yrittäneet löytää ihmisen perimästä tietoa, joka voisi kertoa yksilön musikaalisuudesta. Usein myös

arkipuheissa ihmiset jakavat toisiaan musikaalisiin ja vähemmän musikaalisiin, mutta näihin jakoihin täytyy suhtautua hyvin varoen. Usein jollakulla on hyvä lauluääni ja toisella taas hyvä rytmittäjä ja niin edelleen. (Pekkanen 2009, 15.)

Säestäjä luo paljon sanatonta vuorovaikutusta. Silmät ja ihmisen katse kertovat monista asioista, kuten ihmisen tavoitteista, mielialoista ja tunteista. Silmillä voi ilmaista surua, toivoa, hämmennystä ja iloa sekä onnea. Säestäjätkin voivat olla arkoja katsomaan toisia silmiin, vaikka ovat aitoja ja rehellisiä asiassaan. Pälyilevät katseet puolestaan antavat helposti välttelevän ja epäluotettavan kuvan. (Kauppila 2006, 35–36.)

Muusikin tehtävä on kuvattu Kimmo Lehtosen kirjassa seuraavasti: ”Musiikin perusluonne on kokemuksellinen, se vaikuttaa suoraan erilaisiin tunteisiimme, jotka ovat sanallisen ilmaisun ulkopuolella. Muusikon tehtävä on tulkita oman minuutensa musiikillisia prosesseja kuulijoilleen sellaisena, kun ne kussakin teoksessa ilmenevät.” (Lehtonen, 2004, 20.)

Ihmisen olemus luo oman värin säestystehtäväänkin. On hienoa, että olemme erilaisia, omannäköisiä säestäjiä. On hyvä joskus pysähtyä miettimään näköalaa, kenelle säestää: itselle, seurakunnalle, Jumalalle. Bach on kertonut pyrkimyksenään olleen tuottaa musiikkiaan ”Jumalan kunniaksi ja ihmisten ilahduttamiseksi” (*Mit aller Musik soll Gott geehrt und die Menschen erfreut werden.*) (Tuppurainen 2016, viitattu 7.12.2016).

Säestystehtävä luo säestäjälle paineita, milloin hän on valmis seurakunnan eteen. Säestämisen tuoma paine voi nollata säestäjän ajatuksen. Aina voi kysyä kokenutta säestäjää tuuraajaksi. Säestäjäksi alkamisen paineet voivat johtua pelosta mennä esiintymään. Ihminen pelkää tuntematonta ja esiintyessä voi ”tapahtua mitä tahansa”, kuten niin moni kilpailuun, konserttiin tai tutkintoon valmistuva toteaa. Lautakunta saattaa koostua pinnallisista tutuista henkilöistä. Heidän mielensisältönsä, reaktionsa, ajankohtaiset mielialansa ja näkemyksensä ovat joka tapauksessa usein vieraat. Mikä pahempaa, omat reaktiot ovat sitä odottamattomampia, mitä vähemmän esiintymiskokemusta itsellä on. Kokenutkin esiintyjä astuu tuntemattomaan noustessaan jälleen konserttilavalle, mutta ammattitaito ja monen vuoden esiintymiskokemus auttavat kutsumaan esille hyviä muistoja entisistä esiintymisistä. Vastassa ei ole täysin tuntematon. Lisäksi kokenut taiteilija voi aloittelijaa paremmin jo luottaa varustuksensa kestävyYTEEN. Vieläkin useammin: hän on yleisölle tuttu, ja hän tietää sen. Onhan lisäksi monesti todettu, että jonkinasteinen esiintymisjännitys takaa sen, ettei esityksestä tule puisevaa ja mitäänsanomatonta, ylläritunutta. (Kotila 2006, 44.)

Edellisessä kappaleessa käy ilmi, että ihminen vahvistuu matkalla. Aina ei ole kannustavia hetkiä ja omat reaktiotkin saattavat olla odottamattomia. Aina esiintymistilanteissa pieni jännitys antaa esiintyjälle kauniimman ja sanoisin että täyteläisemmän lopputuloksen. Jos esitys on ylituonittu ja puisevaa, jää siitä musiikin hehku uupumaan ja näin positiivinen kokemus on vähäinen. Ainakin jostain elämän vaiheesta pitäisi löytyä positiivisia musiikkiin liittyviä elämyksiä, jotka ovat innostaneet jatkamaan kokemuksia. (Airas 1997, 93.)

4.2 Säestyssoitin ja nuotit

Seurakunnan säestyssoitin on vaikuttavassa asemassa säestykseen ja musiikilliseen hetkeen. Soittimen sijainnilla on oma merkityksensä säestäjälle, mihin kohti tilaa soitin on asetettu, onko se yleisön edessä vai salin takaosassa. Soittimen sijainti voi tuoda säestäjälle lisäpainetta esiintymiseen. Säestyssoittimen äärellä on hyvä katsoa ympärille, mitkä tekijät ovat kunnossa ja mihin ei voi vaikuttaa. Istuin voi nitistä ja heilua, se voi olla liian korkea tai matala, kaikissa soittotuoleissa ei ole säätömahdollisuuksia. Jos säestetään kitaralla tai jollakin muulla soolosoittimella tai toimitaan esilaulajana, säestäjä voi valita paikkansa.

Soittimen ensimmäinen ääni tuo kuulokuvan kaikille, miten säestys alkaa. Soittimen ääni on myös vaikuttava asia, sekä onko sen soitin viritetty hyvin ja minkälainen sointi soittimessa on. Nuottikuvalta on oma vaikutus säestämiseen. Tuhruinen nuottipaperi, kopioversio, kovia kokenut koraalikirja tai jokin nuotti, josta juuri saa selvää, lisää haastetta. Sivun ulkonäkö vaikuttaa säestettävyyteen. Siihen vaikuttavat myös nuottikuva eli onko sointu vai satsimerkinnät sekä miten säkeistöt on kirjoitettu, ovatko kaikki samalla sivulla. Ulkonaisilla asioilla on merkitystä säestämiseen.

4.3 Julistaminen ja uskonnollinen tilaisuus

Virsikirjan ensimmäisellä lehdellä lukee Raamatusta Kolossalaiskirjeestä (Kol. 3:16). ”Runsaasti asukoon teissä Kristuksen sana; opettakaa ja neuvokaa toinen toistanne kaikessa viisaudessa, psalmeilla, kiitosvirsillä ja hengellisillä lauluilla, veisaten kiitollisesti Jumalalle sydämässänne”. (Virsikirja 2003, 15.)

Seurakunnan kokoontuessa yhteen koolle lauletaan virsiä tai hengellisiä lauluja. Virren veisuu seurakunnassa on evankeliumin eli Jumalan sanan julistamista. Sitä kehoitetaan opettamaan ja neuvomaan toisille, jotta kiitollisuus Jumalaa kohti säilyisi sydämissämme. Virren veisuu vahvistaa meitä asumaan Kristuksen sanassa.

Kirkkohallituksen kohta valmistuvassa laajassa selvityksessä kerrotaan aika tyhjentävästi kirkon musiikkitoiminnan perusteista, sisällöstä ja toteutumisesta. Selvityksestä lainattua:

”Musiikki on osa Jumalan luomistyötä ja musiikki kantaa mukanaan Jumalan hyviä luomislahjoja. Musiikki kirkoissa välittää evankeliumia, auttaa seurakuntalaisia kiittämään ja rukoilemaan sekä antaa mahdollisuuden pyhän kokemiseen. Musiikki ilmentää ja syventää seurakuntayhteyttä, auttaa yhteisen uskon ymmärtämistä ja mahdollistaa seurakunnan yhteisen uskon ilmaisun. Kirkon musiikki edistää ihmisten välistä vuorovaikutusta, luo yhteyttä ja antaa kanavan kommunikoida toisten kanssa. Kirkon musiikki ylittää eri ikäryhmien, kulttuurien ja kirkkojen välillä mahdollisesti olevia kuiluja. Kirkon sävelkieli on rikas; tekstin kantiloinnista moniääniseen lauluun, yksinkertaisesta seurakuntavirrestä suuriin kirkkomusiikkiteoksiin ja monipuoliseen soitinten käyttöön”. (Annala 2013, 5.)

Musiikki on Jumalan luomistyöhön kuuluva lahja ja osa luomakuntaa. Musiikki on kaikille yhteistä. Musiikki voi ilmaista sellaista, mitä ei voi pukea sanoiksi, esimerkiksi kauneutta ja pyhyyttä. Se kuuluu olennaisena seurakunnan hengelliseen elämään. Musiikki tarjoaa seurakuntalaiselle mahdollisuuden osallistua, luoda ja tulkita itse. Laulamalla ja soittamalla ihminen luo yhteyttä sisimpäänsä, toisiin ihmisiin ja Jumalaan. (Haapasalo ym. 2004,10.)

Myös virren veisuu antaa mahdollisuuden pyhän kokemukselle. Virressä on sakraalitilaus. Ihminen on aina antanut kokemalleen pyhälle erilaisia merkityksiä. ”Virressä inhimilliset tunteet ja asiat – hyvä ja paha, rakkaus ja viha, rohkeus ja pelko, kaipaus ja täyttymys, syntymä ja kuolema – kuin puhdistuvat. Niin kuin veteen sukeltava vesilintu ”puhdistaa sulkansa”, niin ihmisenkin henki puhdistuu Jumalan sanan kirkkaassa lähteessä ja löytää omimman itsensä kuten Runeberg kirjoittaa virressä 183.” (Enwald & Hökkä 2010, 305.)

Laulut ylentävät henkeämme. Kristityt ovat läpi historian halunneet puhua ja laulaa uskostaan. Laulamminen on luonnollinen tapa ilmaista uskoa ja välittää kokemuksia. Laulu on yhdessä rukoilemista, yhdessä kiittämistä, yhteinen uskontunnustus ja yhteinen uskon ilmaus. Yhdessä laulamminen lisää yhteenkuuluvuutta. Laulun tehtäväksi on kuvattu vahvistaa kristityn uskonelämää, lohduttaa, virvoittaa ja rohkaista kristittyä hänen uskonkilvoituksessaan, luoda uskonyhteyttä uskovaisten välille,

kirkastaa ja rakentaa sanomallaan Kristuksen seurakuntaa, kuuluttaa kutsua Jumalan valtakunnastaan. (Kukko, Palola & Taipale 2016, 46.)

Virren lähtökohta on Jumala ja ihmisen suhde Jumalaan! (Pajamo 1991, 9). Kristillinen kasvatusta on myös kristillisen kulttuuriperinnön opettamista ja siirtämistä. Traditioihin liitytään kirkkovuoden kautta. On luontevaa laulaa enkeli taivaan, Lensi maahan enkeli tai Suvivirsi. Iltarukouksen opettaminen lorutellen tai laulaen on hyvä pohja rakentaa kristillistä identiteettiä. (Kirkkohallitus 2015, 35.)

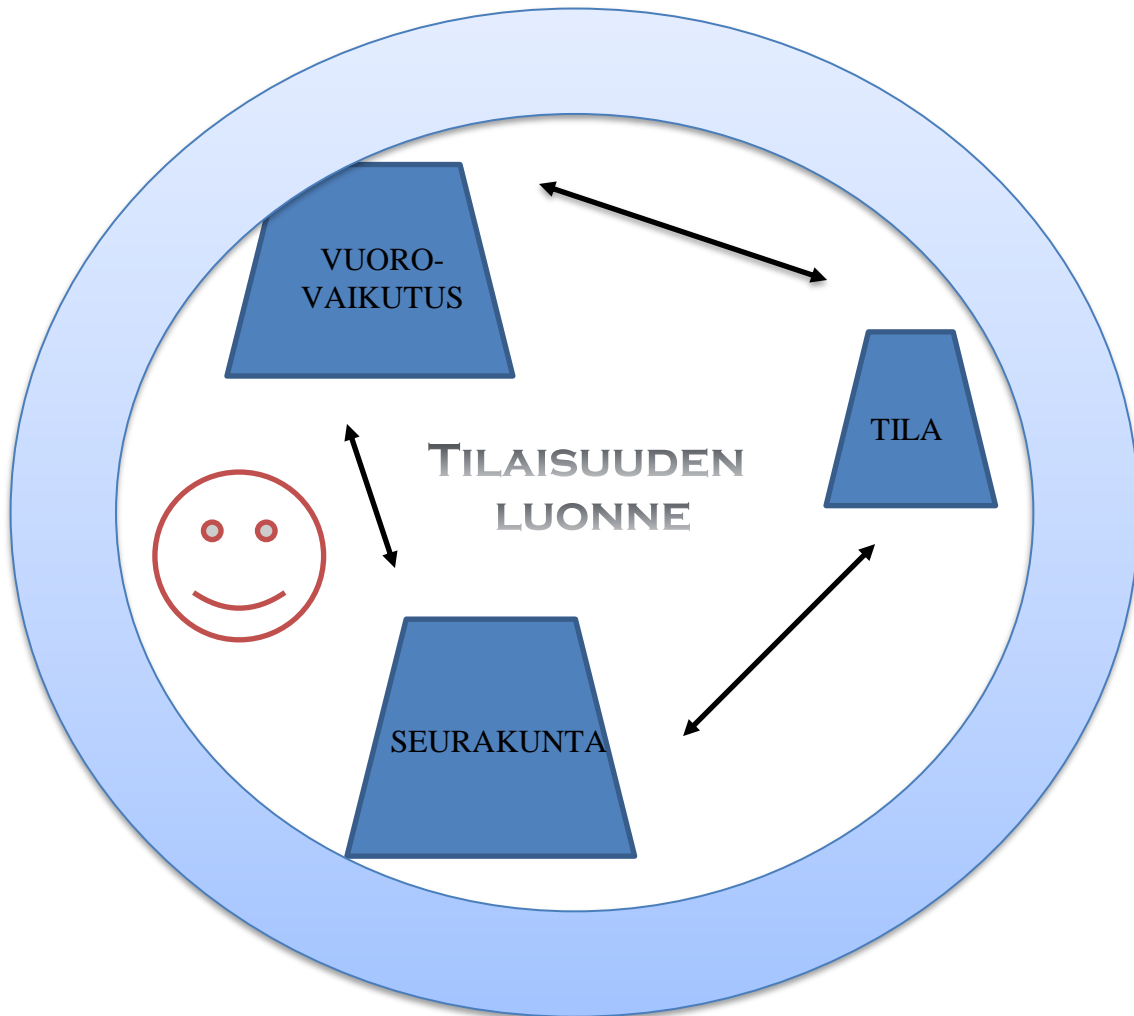
4.4 Tilaisuuden luonne

Tilaisuuden luonne ja paikka vaikuttavat merkittävästi seurakunnan laulamiseen. Tapahtuman luonteella eli sillä, onko kyseessä ilon vai surun juhla, on vaikutus ihmisten tunteisiin ja se myös kuuluu musiikissa. Tilaisuuden luonne ja paikka vaikuttavat eri asioihin, esimerkiksi tunteiden vapautumiseen. Vastauksissa tuli ilmi, että eräs vastaaja sai isän hautajaisissa purettua pahimman tuskan ja ikävän tunteen. Hän myös on sitä mieltä, että kevätjuhlassa lasten tai nuorten jännitys pitäisi jotenkin pystyä laukaisemaan, jotta musiikillinen ilmaisu saisi vapauden. (Ha A.) Toisaalta musiikilla on vapauttava voima, mutta säestäessä sen tekeminen voi tuoda jännitystä. Häntä säestäjänä jännittää isossa tapahtumassa, todella hyvä tai huono soitin ja uusi paikka. (Ha C.) Kirkko tilana on aina pyhä ja pyhän kokemus luo tilaisuuteen luonnetta. Kirkko on aina vaikuttava tila ja pieni tila on kotoisampi paikka. Hautajaisissa yhtä vastaajaa jännitti vähemmän kuin häissä, vaikuttavana tekijänä on tietysti musiikin valinta. (Ha E.) Akustiikan olisi hyvä olla toimiva ja muutenkin tilan johon esimerkiksi urut ovat sijoitettu, ettei ääni jää tönköksi. Juhlat vaikuttaa etenkin, jos kutsuväkeä on niin, että ”pelottaa” väärin soittaminen. (Ha D.) Tilaisuuden luonteeseen antaa oman värin se, minkä ikäisiä ihmisiä tilaisuudessa on ja onko säestäjällä minkälainen rooli. Säestys muuttuu, kun säestän vanhoja, nuoria, vähää tai paljoa väkeä. (Ha A.) Eräs vastaaja pohti, onko hän täysin pääroolissa laulun vetäjänä vai onko mukana esilaulaja (Ha F).

Tilaisuuden luonne vaikuttaa siis monella tavalla (kuva 2). Vastauksissa korostuivat ainakin nämä asiat:

- Tilaisuudelle luonnetta luovat pyhyys, tunnelma, juhlavuus ja arkisuus.
- Seurakuntalaiset, laulajat ja läsnäolijat.
- Tilan akustiikka sekä säestäjän soittopaikka.

- Säestyssoitin urut, piano tai jokin muu soitin.

KUVA 2. Säestäjää ympäröivät tilaisuuden luonne, seurakunta, tila ja soitin.

Tilaisuuden luonne, hautajaiset, juhla tai jokin muu tilaisuus, antaa säestäjälle omat musiikillisen ilmauksen mahdollisuuden luoda tilaisuuteen oikeanlainen tunnelma. Säestäjä välittää seurakunnalle luonteenlaadun säestyksen kautta. Säestäjä täyttää musiikillisen tehtävän tilaisuuden ominaisuutta vaalien. Säestäjä voi pyrkiä lisäämään musiikillisen toteutuksen eheyttä, intensiteettiä, esitys- tai sävellysteknisiä vaatimuksia ja niin edelleen. Säestystä motivoi, kun saa kehittää omia taitoja säestäjänä, eikä pysy aina pinnallisuudessa. (Erkkilä ym. 2003, 421.)

Samassa kirjassa sanotaan myös näin: ”Olipa musiikki luonteeltaan millaista tahansa, sen tulee aina tukea jumalanpalveluksen sisältöä ja mahdollisuutta pyhyiden kokemiseen. Eikä se tietenkään sulje pois kaikkea sitä, mikä on riemullista, sykkivää ja hauskaa”. (Sama, 252.)

4.5 Seurakunta

Raamatussa kirjoitetaan, että Herran kirkkaus täytti temppelin, kun seurakunta ja papit puhkesivat soittaen ja laulaen ylistämään Jumalaa.

”Kaikki leeviläislaulajat, Asaf, Heman ja Jedutun ja heidän poikansa ja veljensä, olivat pukeutuneet hienoimpaan pellavaan, ja he seisoivat alttarin itäpuolella symbaalit, harput ja lyyrat käsissään. Heidän vierellään oli satakaksikymmentä pappia, jotka puhalsivat torviin. Pappien astuessa ulos temppelistä soittajat ja laulajat virittivät yhteen ääneen kiitoslaulun Herralle. Torvet, symbaalit ja muut soittimet alkoivat soida, ja laulajat puhkesivat ylistämään Herraa: ”Hän on hyvä, iäti kestää hänen armonsa.” Silloin Herran temppelin täytti pilvi. Papit eivät pilven vuoksi voineet jatkaa palvelustaan, sillä Herran kirkkaus täytti temppelin. (Raamattu 1992, 2.Aik. 5:12–14.)

”Laulamisella ja soittamisella seurakunta voi ilmentää uskoaan ja välittää evankeliumia” (Pekkanen, 2009, 12). Seurakunnassa laulaminen on hyvinkin voimakas kokemus. Sen voi hyvin aistia esimerkiksi kauneimpien joululaulujen laulutilaisuuksista, miten se pysäyttää, kun kaikilla on samat sanat ja sävel. Siitä välittyä kiitosta ja ihmetystä vastasyntyneelle joulunlapselle. Hautajaisissa laulaminen voi olla hyvinkin herkkää, hiljaista rukousta. Silloinkin soivat samat sävelet ja sanat kaikilla. Seisten laulaessa Jumalan kunnia ja ylistys on täydessä oikeudessaan. Säestettävä seurakunta voi olla hyvin pienikin, jolloin veisuu on hiljempaa, mutta yhtä merkityksellistä.

Ihmisellä on aina ollut tarve ilmaista tunteita, ja se kuuluu laulaessa. Tunne siis sisältyy ihmisääneen eri tavalla kuin soittimen soittaminen. Musiikki vahvistaa uskonnollista elämää. Sen avulla ihminen pääsee lähemmäksi pyhää ja ei-inhimillistä todellisuutta. Taide vahvistaa uskoa, taiteen avulla ihminen pääsee myös lähemmäksi pyhää ja näkymätöntä todellisuutta. (Haapasalo ym. 2004, 15.)

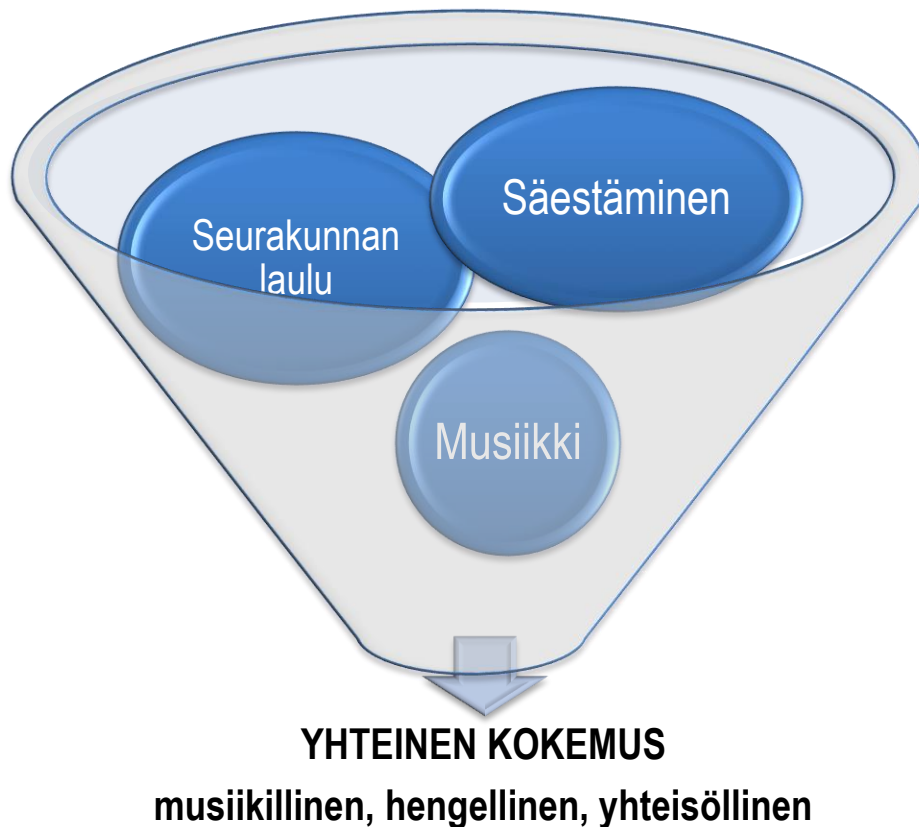
Useassa kirkkomusiikin ja seurakunnan elämästä kertovassa julkaisussa kirjoitetaan, että musiikki on uskonnon väline. Se toimii väljänä omaan itseensä, toisiin ihmisiin ja Jumalaan. Oma polku laajenee isoksi tieksi, kun sitä kuljetaan rinnakkain. Laulamisen ja ylipäätään musiikin yhteinen hengittäminen voi olla myös yksilöllinen Pyhän kokemus. (Kirkkohallitus 2015, 34.)

4.6 Sosiaalinen ympäristö ja vuorovaikutus

Kun säestäjä astuu lavalle, on silloin usein jännitystä ilmassa. Ympärillä on liikehdintää, yskähdyksiä ja monia erilaisia ääni, jopa isompaakin hälyä. Jokainen ihminen välittää myös sanatonta viestintää, niin kuin Kauppila kirjassaan viittaa. Sanaton viestintä kuuluu olennaisena osana ihmisen taitoihin (Kauppila, 2006, 33).

Jotkut säestäjät kokevat herkemmin sosiaalista painetta, myös sanattomasta viestinnästä. Vain kokemusten kautta sosiaalista painettakin oppii hallitsemaan. Tietenkin ihanne olisi saada kaikki ympärillä oleva suljettua siksi ajaksi, kun musiikki pääsee valloilleen. Musiikilla on ihmeellinen vaikutus. Jos säestäjä on kova jännittämään, voi musiikki vapauttaa monestakin sosiaalisesta paineesta. Musiikki puhuu puolesta, musiikki keventää niin säestäjää kuin kuulijaakin. ”Musiikin pohja on aina musiikillisessa ajattelussa, joka esitystilanteessa purkautuu fyysiseen tekemiseen, jonka tarkoituksena on toisen ihmisen koskettaminen. Musiikin ei-verbaalit muodot auttavat liittämään yhteen itsen ja toisen minuuden kokemuksia. Juuri nämä ruumiillis pohjaiset empatian kokemukset ovat musiikkikokemuksen ydin.” (Lehtonen, 2004, 22.)

Säestäminen luo yhteisen kokemuksen musiikillisin, hengellisin ja yhteisöllisin kokemuksin (kuva 3).

KUVA 3. Seurakunnan yhteinen kokemus

Seurakunnan musiikkikasvatuksessa asetetaan seuraavia tavoitteita: ”Kirkon musiikkikasvatuksen tavoitteena on auttaa ihmistä ymmärtämään musiikin merkitys kirkossa, kokemaan musiikki tärkeäksi kasvulleen kristittyinä ja löytämään elämässään musiikillisen ilmaisun mahdollisuuksia.” Yleis-tavoite sisältää kolme tavoitealuetta: henkilökohtainen, seurakunnallinen ja yhteiskunnallinen. Nämä puolestaan jakautuvat neljään pääalueeseen musiikki Jumalan luomislahjana, musiikki ihmisen kokonaisvaltaisena tukijana, ihmisen musiikillisen ajattelun ja ilmaisun kehittäminen sekä ihmisen uskonnollisen ja yhteisöllisen kasvun tukeminen musiikin avulla. (Erkkilä ym. 2003, 436–437.)

Kohta valmiina kanttorina ajattelen, että on hyvä, että seurakunnalla musiikkikasvatuksessa on suuntaa antavia tavoitealueita. Musiikki on Jumalan luomislahja, ja se on mielestäni kaikista suurin osa-alue. Tämän jälkeen tulee musiikki ihmisen tukijana uskonnollisessa elämässä ja musiikki merkitys yhteisöllisessä kasvussa. Musiikin ajattelun ja ilmaisun kehittäminen ovat ihmisen elämässä asioita, jotka pitävät elämässä kiinni. Musiikki rikastuttaa elämäämme.

5 AMMATTILAISTEN HAASTATTELU

Haastattelin neljää kanttoria seuraavilla kysymyksillä. Haastateltavista käytän merkintää Ha 1–4. Vastaukset esitetään avaamatta sen enempää, koska vastauksia on käsitelty edellisissä luvuissa tarkemmin.

1. Minkälaisiin asioihin voin vaikuttaa säestystehtävässä?

Tempoon, hengittävyteen ja laulettavuuteen (Ha 1).

Sävellajiin, tempoon, affektiin ja yleiseen fiilinkiin (Ha 2).

Säestystilanteisiin joihin joudun, on usein hautajaiset. Virsisäestyksessä voin valita tempon ja sävellajiin. Yhteislaulutilaisuudessa kiinnitetään erityisesti huomiota tempoihin. Massalaulussa otan reippaan ja liikkuvan tempon, jotta syke välittyy laulajiin. Huomioin kohderyhmän. Vanhemmalle väelle transponoin vähän alemmaksi ja lapsille ylemmäksi. Lasten äänihuulet ovat pienemmät, jolloin lapsi tuntee oman resonoinnin ja voi huomioida tämän, tällöin lapsi pystyy samaistumaan ääneensä paremmin. (Ha 3.)

Tempoon, alku- ja loppusoittoon, äänikertoihin ja joskus soitinvalintaan (Ha 4).

2. Mikä ja mitkä seikat säestystehtävässä tuottaa suurimpia ongelmia tai haasteita?

Esimerkiksi jos säestää muuta kuin c-vireistä soitinta niin se on huomioitava etukäteen.

Yhteislauluissa (varsinkin jos on hieman oudompi laulu) pitkät tauot (jossa on kuitenkin säestys) ovat hankalia siitä syystä, että seurakunta saattaa olla hieman epävarma lähdoissa.

Jos yhteislaulun aikana seurakunnassa on joku voimakasääninen laulaja, joka laulaa hieman etuajassa tai jää temposta vähän jälkeen. (Ha 1.)

Jos tarvitaan vaativampaa vapaan säestyksen taitoa, esimerkiksi virsikirjan lisävihkon joissakin virsissä. Joskus laulajat terrorisoivat, esimerkiksi iso mieskuoro joka laulaa hieman alavireisesti. (Ha 2.)

Ikuinen ongelma on se, kun seurakunnassa on dominoiva laulaja, joka tykkää laulaa hirveän hitaasti. Olen voimaton pienenä naisihmisenä tekemään mitään, on nöyryyttävä, kilpalaulanta ei ole suotavaa. (Ha 3.)

Säestettävät henkilöt (lapset-nuoret), miten suhteuttaa säestyksen säestettävän ominaisuuksiin. Tilaongelma. (Ha 4.)

3. Mikä kokemus on vahvistanut sinua eniten seurakunnan säestystehtävässä?

Kun seurakunta laulaa laulua tai virttä niin voimallisesti, että se menee ”omalla painollaan” (Ha 1).

Kun koen että porukka laulaa hyvin mukana ja antaa siitä jopa palautetta (Ha 2).

Harjoitteluaiikana sain hyvää palautetta kauneimmat joululaulut tilaisuudessa, jossa oli kaksi kantoria ja minä, sekä laulajat. Alusta loppuun asti sain hyvin positiivista palautetta. Onnistumisen kokemukset vahvistavat minua säestäjänä. Valmistautuminen on tärkeä, jolloin onnistuu soinnuttamaan eri tavalla raikkaasti. Säestettäisiin sanojen mukaan, lauseisiinkin voi tehdä rekisteröinnin vaihtelua. Piirit ja kerhot, joissa soitan arkipäivän tilanteissa, saan itseltäni omaa hyvää palautetta. Yksiäänisestä nuottikirjasta säestäminen vahvistaa minua muusikkona. (Ha 3.)

Henkilökohtainen taito improvisointiin ja taito oikeasti säestää eikä vain soitella niin kutsuttua omaa instrumenttia ja sitä kaikki seuratkoon. (Ha 4.)

4. Onko säestyksellä mahdollisuutta puhdistaa sävelpuhtautta? Millä tavalla?

En tiedä, auttaako uruilla triossa soittaminen (Ha 1).

On jossakin määrin mahdollista. Rekisteröinnillä, esimerkiksi millaiset äänikerrat valitset ja kuinka voimakas säestyksen volyyymi on. Unisono-säestys auttaa myös joskus. Basso (jalkio) pitää olla tarpeeksi voimakas, eli jalkiokoppelia kannattaa käyttää. (Ha 2.)

On. Harjoittelutilanteessa voi pysähtyä haastavien sointujen ääreen. Harjoitella mekaanisesti puhdistaa satsia, jos siihen on mahdollisuus. Yhteislauluissa on tärkeä, että alkusoitto on niin selkeä, että ekaääni on selvä. Voi puhdistaa äänipuhtautta urkujen säestyksessä. Voi olla, ettei laulajat kuule oikeita ääniä, kannattaa kokeilla erilaisia rekisteröinti vaihtoehtoja, vaihtaa erikohtaan laulajat tai rekisteröidä urkuja. (Ha 3.)

Seurakunnan osalta sanoisin, ettei ole mahdollista puhdistaa sävelpuhtautta. Jos säestää solistia, silloin on mahdollista sävelpuhtauteen. Säestykseen joutuu joskus lisäämään äänikertoja, jotta säestettävä pysyy nk. kartalla ja oikeassa äänessä. (Ha 4.)

Muuta sanottavaa:

Paljon kuulee huonoa säestystä myös ammattilaisilta: mm. liian kevyttä rekisteröintiä, säerajojen huonoa käsittelyä, kolmijakoisuuden soittamista miltei tasajakoisena, liian nopeita tempoja. (Ha 2.)

Seurakuntaa voi laulattaa ilman säestystäkin. Toimii itse esilaulajana, seurakunta osaa monia lauluja ja laulaisin osan säkeistöistä vain ilmansäestystä. (Ha 3.)

Kyselyn pohjalta voin päätellä, että säestystehtävässä säestäjä voi vaikuttaa musiikilliseen lopputulokseen. Säestäjä antaa seurakunnalle impulssia ja näin syntyy tilaisuuden fiilinki. Yleiseen fiilinkiin voi vaikuttaa sekä kokenut, että vasta-aloitteleva säestäjä. Haasteita tulee seurakunnan laulajilta, kuin myös soittimien ja nuottien kanssa. Ne ovat myös muusikkoutta vahvistavana tekijänä. Kun kaikki sujuu hyvin. Fiilinki ja onnistunut säestys luo musiikkiin kauniin kuulokuvan. Säestäjä on musiikin pohjan luoja. Kun säestäjä valmistautuu tehtävään huolella, saa hän siitä usein hyvän kokemuksen ja kannustavia sanoja seurakunnalta.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli päästä lähemmäksi seurakuntasäestäjiä ja heidän jokapäiväistä työtään. Aihe on jokaista säestäjää koskettava. Säestäjä on itsensä näköinen muusikko, ja muusikolla on erilaisia lahjoja säestämiseen. Toiselle on vaikeaa mennä yleisön eteen, toisille on hankalaa tuottaa improvisointia, ja joku voi kokea hankalaksi laulamisen säestyksen aikana. Säestäjä antaa seurakunnalle äänen kautta tahtilajin, sykkeen, painotuksen ja liikkuvuuden. Liikkuvuus tuo onnistumisen musiikin tuottamiseen. Onnistuminen mainitun ketjun kokoamisessa antaa varmuutta säestäjälle, ja tällöin säestäjä on henkisesti varmempi toimimaan uudestaan seurakunnan säestäjänä.

Opinnäytetyössäni tulee esille se, että musiikki on Jumalan antama lahja ihmisille. Pohdin myös sitä, miten säestäjällä on mahdollisuus vaikuttaa musiikillisiin ilmaisuihin tilaisuuksissa. Musiikin liikkuvuus ja tempon elävyys innostavat laulajaa laulamaan. Se on hyvin yhteydessä sykkeeseen. Liikkuvuus tulee myös nuottiarvojen laajentamisesta ja supistamisesta eli säestäjän musikaalisuudesta, kuinka hän hallitsee agogiikan.

Ammattilaisten kyselyyn vastanneilla oli monenlaisia näkemyksiä esimerkiksi sävelpuhtauteen vaikuttamisesta, omasta vaikuttamisesta säestämässä, säestyksen tuomista haasteista ja vahvistavista tekijöistä. Opinnäytetyöni valossa on pääteltävissä, että säestäjän musiikillinen taito ja ymmärrys ovat oleellimmat asiat säestystehtävässä. Soittimen hallinta ja sosiaalinen elämä vaikuttavat myös säestystehtävässä.

Säestämiseen sopisi olla matalampi kynnys. Seurakunnissa voisi olla valmentavia kursseja tai yhteisiä musiikkihetkiä erilaisin kokoonpanoin, jolloin olisi mahdollisuus harjaantua säestämiseen. Kokemukset ovat vahvistamassa säestäjää seurakunnan säestämiseen. Yhteinen musisointi aukeaa vaikeiden säestämisen hetkien kautta hyviin kokemuksiin.

Hyvä musiikin tuottaminen tuo onnistumisen kokemuksia. Sen täytyminen vaatii säestämisen moninaisen ketjun hallitsemisen. Myös nuotinlukutaito tai improvisointi kuulokuvan pohjalta täytyy hallita. Onnistumisen tunne on hienoa, ja siitä sopii nauttia. Positiivinen kokemus nostaa itsetuntoa ja vahvistaa säestäjää. Onnistuminen tuo nautinnon, ja nautinto lisää itsetuntoa. Hyvä itsetunto antaa motivaatiota jatkaa säestystehtävää.

Kun säestäjä säestää seurakunnassa, on hän seurakunnan palvelija. Kirkossa on omat tuntomerkkinsä ja uskonnollinen kasvatustehtävä. Holopainen kiteyttää kanttorin hengellisen tehtävän seuraavasti: ”Kirkon tuntomerkkejä ovat kokoontuminen yhteen sanan ja sakramentin ääreen, usko Kristukseen, tunnustautuminen häneen ja uskon eläminen todeksi arjessa” (Holopainen 1995, 425). Kirkon musiikillisia tavoitteita on auttaa ymmärtämään kirkon musiikillista merkitystä, kristillisen kasvun kehitystä, musiikin kokemusta ja auttaa löytämään musiikillisen ilmaisun mahdollisuuksia seurakunnassa ja muualla (sama, 426.)

Opin opinnäytetyötäni tehdessä, että on hyvä tehdä pohjatyö huolella. Se on ollut vaikuttamassa koko tässä työssä. Kysymysten suunnitteluun olisi pitänyt käyttää enemmän aikaa, mikä on tutkimuksen aihe, kuinka sen toteutan ja mitkä ovat tutkimuksen tavoitteet. Jokaisella säestäjällä on oma musiikillisen ilmaisun lahja. Säestämiseen ei ole samanlaista sabluunaa, eli aina ollaan keskeneräisyyden vaiheessa, niin myös opinnäytetyön edessä.

Seurakunta on yksi kansa, jonka musiikillisena johtajana säestäjä toimii. Säestäjä on siis seurakunnan palvelija, ehkä voisi ajatella, että tien viitta parempaan. Säestys lujittaa musiikin kautta seurakuntaa yhteiseen uskoon, julistamalla Jumalan sanaa veisaten.

LÄHTEET

Airas, P. 1997. Iloa esiintymiseen – muusikon psyykkinen valmennus. Jyväskylä: Atena Kustannus.

Annala, E. 2013, Musiikki on kirkon lippulaiva, Kirkkomusiikki (7), 5

Arho, A. Järviö, P. & Vuori, M. 2002. Musiikin vierestä. Polkuja tekemisestä tutkimiseen. Helsinki: Sibelius-akatemia.

Birö-Niva, K. 1992. Pianonsoiton alkuopetuksen metodit ja tavoitteet. (ei kustantajaa.)

Eerola, K. (toim.) 2009. Virikkeitä Lasten virteen. Helsinki: Lasten keskus.

Enwald, L. & Hökkä, T. 2010. Virren virtaa veisattu runo ennen ja nyt. Keuruu: Kansanvalistus-seura.

Erkkilä, L. Tuovinen, U. & Tuppurainen, E. 2003. Kirkkomusiikin käsikirja. Jyväskylä: Kirjapaja.

Haapala, A. & Pulliainen, U. 2003. Taide ja kauneus. Johdatus estetiikkaan. Jyväskylä: Kirjapaja.

Haapasalo, J. Lauerma, L. Nissinen, M. & Suikkanen, P. 2004. Kirkkomusiikki. Helsinki: Edita.

Hanslick, E. 2014. Musiikille ominaisesta kauneudesta. Suom. I. Oramo. Tallinna: Eurooppalainen filosofia seura.

Harnoncourt, N. 1986. Puhuva musiikki. Johdatusta musiikin uudenlaiseen ymmärtämiseen. Suom. H. Taanila. Keuruu: Otava.

Holopainen, R. 1995. Musiikin henkiset ja parantavat ominaisuudet. Helsinki: Aquarian publications.

Juntunen, M. Nikkanen, H. & Westerlund, H. (toim.) 2013. Musiikkikasvattaja. Kohti reflektiivistä käytäntöä. Juva: PS-kustannus.

Kauppila, R. 2006. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot. Juva: PS-kustannus.

Kirkkohallitus 2015. Lapsi ja musiikki seurakunnassa. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 24, Kirkko ja toiminta.

Kotila, L. 2006. Laulaja ja hänen instrumenttinsa. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisusarja D:2.

Kukko, E. Palola, A. & Taipale, T. 2016. Laula kansa Jumalan. Siionin laulujen tekijöitä ja taustoja. Keuruu. Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdystys ry.

Laitinen, M. 2014. Liturgia ja sen musiikki, Kirkkomusiikki (3), 8–9.

Lehikoinen, P. Lindgren, M. Poivaara, A. & Hovi, S. 1985. Ystäväni musiikki. Helsinki WSOY.

Lehtonen, K. 2004. Maan korvessa kulkevi... Johdatus postmodernin musiikkipedagogiikkaan. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja B: 73

Leviten, D. J. 2010 Musiikki ja aivot. Ihmisen erään pakkomielteiden tiedettä. Suom. T. Pauku. Helsinki: Terra Cognita.

Ojala, J. Salavuo, M. Ruippo, M. & Parkkila, O. 2006. Musiikkikasvatusteknologia. Keuruu: Suomen musiikkikasvatusteknologian seura ry.

Pajamo, R. 1991. Hymnologian peruskurssi Sibelius-akatemia. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Pekkanen, K. 2009. Jumala rakastaa musiikkia. Ajatuksia ja kokemuksia seurakuntamusiikista. Jyväskylä: Päivä Osakeyhtiö.

Raamattu, 1992. Pieksämäki: Suomen Kirkon Sisälähetysseura.

Sariola, Y. 1986. Jumalan kunniaksi ja mielen rakennukseksi. Musiikin teologian peruskysymyksiä. Helsinki: SLEY-Kirjat.

Tarasti, E. 2003. Musiikin todellisuudet. Säveltaiteen ensyklopedia. Helsinki: Yliopistopaino.

Tuppurainen, E. 2016. J.S.Bach ja järjestetty kirkkomusiikki. Läntisten kirkkojen musiikki 1520-1800. Sibelius-Akatemia. Viitattu 7.12.2016,
<http://muhi.siba.fi/xwiki/bin/view/Muhi/View?id=kirkko_lantiset5>.

Virsikirja 2003. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virsikirja. Hyväksytty kirkolliskokouksen ylimääräisessä istunnossa 13. helmikuuta 1986. Pieksämäki: Raamattutalo.

Voipio, A. 1940. Virsiemme synty ja olemus. Evankelisen hymnologian pääpiirteet. Porvoo: WSOY.

Vuori, H. 2003. Hiljaisuuden syvä ääni. Helsinki: Yliopistopaino.

Haastattelukirje

Hei!

Olisiko sinulla hetki aikaa vastata seuraaviin kysymyksiin? Teen opinnäytetyötä aiheena säästäminen, seurakunnan säästystehtävä aloittelijan, ei ammattilaisen näkökulmasta. Minkälaisia asioita aloittelijan olisi hyvä tietää? Säästystehtävä on laaja alue, säästettävänä voi olla yksi tai useampi säästettävä. Jos sinua on säästetty, vastaisitko silloin myös 8-10 kysymyksiin.

1. Kerro jokin kokemus. ”Kun olin aloittelija säästystehtävä...”
2. Minkälaisien asioiden koet helpottavan / vaikeuttavan säästystä?
3. Minkä asioiden koet vaikuttavan säästykseen?
4. Miten tila ja tapahtuma vaikuttavat säästystehtävässä?
5. Minkälaisia haasteita uusi säästettävä tuo säästäjälle?
6. Miten valmistaudut säästystehtävään?
7. Miten toimit stressaavassa säästystehtävässä?
8. Miten kehität omaa osaamistasi? (arviointi)
9. Miten valmistaudut esiintymiseen?
10. Miten toivoisit säästäjän säästävän?

KIITOS!

1. Mihin voin itse vaikuttaa säestystehtävässä?
2. Mikä mitkä seikat säestystehtävässä tuottaa suurimpia ongelmia/ haasteita?
3. Mikä kokemus on sinua vahvistanut eniten seurakunnan säestystehtävässä?
4. Onko säestyksen tarkoitus saada musiikkiin hyvä sävelpuhtaus? Miten se ilmenee?
5. Onko säestyksellä mahdollisuutta puhdistaa sävelpuhtautta? Millä tavalla?